

Høringsnotat

Erhvervsregulering
Ref. LISVI/MAESA
J. nr. 2019-5356
Den 9. juli 2019

Ændret husdyrgødningsbekendtgørelse og ændret bioaskebekendtgørelse

Udkast til ændret bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring og anvendelse af gødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen) og udkast til ændret bekendtgørelse om anvendelse af bioaske til jordbrugsformål (bioaskebekendtgørelsen) har været i offentlig høring i perioden fra den 25. april til den 23. maj 2019.

Miljø- og Fødevareministeriet har modtaget høringssvar fra følgende organisationer, foreninger og kommunale myndigheder:

BASF, BioNutria, Brønderslev Kommune, Dansk Affaldsforening, Dansk Fjernvarme, Danske Halmleverandører, Dansk Skovforening, E. Marker A/S, Favrskov Kommune, Flex Fertilizer System, Foreningen Biogasbranchen, Fromsseier Plantage A/S, Genanvend Biomasse, HedeDanmark, KL, Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning), Landbrug & Fødevarer, Nature Energy, SEGES, Udviklingscenter for Husdyr på Friland og Økologisk Landsforening.

Bemærkningerne er gengivet i al sin væsentlighed i det følgende sammen med Miljø- og Fødevareministeriets kommentarer hertil. De gengivne høringssvar er tilgængelige på Høringsportalen¹.

---

¹ <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/62961>

1.	Generelle bemærkninger	4
2.	Husdyrgødningsbekendtgørelsens definitioner	4
2.1.	Definition af affald	4
2.2.	Definition af husdyranlæg	5
2.3.	Definition af fast placerede husdyranlæg og ikke fast placerede husdyranlæg	6
2.4.	Definition af bioaske	6
2.5.	Definition af husdyrgødning	7
2.6.	Definition af anden organisk gødning	8
2.7.	Definition af grønsaft	9
2.8.	Definition af biogasanlæg	10
2.9.	Definition af ajle	10
2.10.	Definition af møddingssaft	10
2.11.	Definition af forarbejdet husdyrgødning og af afgasset biomasse ..	11
2.12.	Definition af kunstgødning	11
2.13.	Definition af erhvervsmæssigt dyrehold	11
2.14.	Definition af opsamlingsanlæg	12
2.15.	Definition af mark	13
2.16.	Definition af fast overdækning og tæt overdækning	13
2.17.	Definition af åbne vandløb	14
3.	Krav til placering af anlæg	14
3.1.	Generelle bemærkninger vedrørende krav til placering af anlæg	14
3.2.	Placering af ikke fast placerede anlæg i forhold til byområder m.v.	15
3.3.	Placering af ikke fast placerede anlæg i forhold til vej, beboelse på samme ejendom og skel	16
3.4.	Afstandskrav for folde til svin	18
4.	Præcisering af krav til indretning af stalde	19
5.	Præcisering af krav til opbevaringskapacitet	22
6.	Opbevaring af fast husdyrgødning og bundfald	23
7.	Indretning af ensilageopbevaringsanlæg	24
8.	Afstandskrav ved ludning af halm med ammoniak	25
9.	Vejrafhængige regler	25
9.1.	Anvendelse af ammoniak til ludning af halm	25
9.2.	Undtagelse fra lukkeperioden for flydende husdyrgødning og flydende affald	26
9.3.	Meddelelse af påbud ved erosion af jord under normale vejrforhold	27
10.	Opbevaring af flydende husdyrgødning	27
11.	Præcisering af krav om anvendelse til gødningsformål ..	28
12.	Krav om placering, nedbringning eller nedfældning af visse typer af kunstgødning	29
13.	Regulering af zink	32
14.	Regulering af bioaske, herunder aske fra forbrændt husdyrgødning	32

14.1.	Afbrænding af madaffald.....	32
14.2.	Regulering af den højest tilladte årlige dosering af fosfor i skove via Register for Gødningsregnskab	33
14.3.	Fosfornormer for skove	35
14.4.	Fratrækning af fosfor i bioaske fra halm i jordbrugsvirksomhedens forbrug af fosfor	37
14.5.	Ændringer af bioaskebekendtgørelsen udover konsekvensændringerne	39
15.	Reguleringen af fosforindholdet i kompost m.v.	40
16.	Justering og præcisering af krav til jordprøver for påvisning af lave fosfortal ved korrektion af fosforloft.....	41
17.	Regulering af fosfor fra kunstgødning.....	42
18.	Justering af definition af harmoniarealer	43
19.	Overførsel af husdyrgødning	44
20.	Særlige regler for kødædende pelsdyr	45
20.	Kravet om 80 pct. plantedække på undtagelsesbrug	45
21.	Anmelderegler.....	46
22.	Øvrige bemærkninger.....	46

1. Generelle bemærkninger

KL finder, at de foretagne justeringer og præciseringer i udkastet til ny husdyrgødningsbekendtgørelse grundlæggende er gode tiltag, som vil gøre reglerne mere enkle og gennemskuelige. KL bemærker, at det er en god ide at samle reguleringen af tilførslen af næringsstofferne kvælstof og fosfor i én bekendtgørelse.

Økologisk Landsforening anfører, at husdyrgødningsbekendtgørelsen er tung at læse uden høringsbrevet, og at det burde give anledning til at overveje, om der er bestemmelser, der kunne formuleres mere klart.

Dansk Affaldsforening bemærker, at det er svært at finde ud af den indbyrdes sammenhæng mellem de forskellige regelsæt, der regulerer landbrugets gødningsanvendelse.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet er opmærksomt på, at der kan opstå fortolkningstvivl, herunder i forhold til den indbyrdes sammenhæng mellem husdyrgødningsbekendtgørelsen og andre regelsæt, og ministeriet vil derfor vedligeholde og videreudvikle den omfattende vejledning til bekendtgørelsen, der er tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2. Husdyrgødningsbekendtgørelsens definitioner

2.1. Definition af affald

Foreningen Biogasbranchen og Dansk Affaldsforening finder det uklart, hvad der menes i § 2 stk. 5, hvorefter husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om anvendelse af affald finder anvendelse på organiske gødningstyper, der ikke er husdyrgødning, afgasset biomasse, ensilagesaft, restvand eller affald.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Formålet med at indarbejde næringsstofpåvirkningen fra anvendelsen af affald til jordbrugsformål i husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2017 var at opnå en samlet regulering af de organiske gødningsprodukter, der anvendes til jordbrugsformål. Med den nye husdyrgødningsbekendtgørelse indarbejdes også fosfor fra bioaske i husdyrgødningsbekendtgørelsen, således at der opnås en enstrengt regulering af fosforindholdet i alle gødningstyper.

I husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 14, defineres affald som stoffer, produkter og materialer, der er optaget på bilag 1 til bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (affald til jord-bekendtgørelsen) eller tilladt anvendt til jordbrugsformål efter § 19, stk. 1, i lov om miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven).

Det er kommunerne, som i medfør af bekendtgørelse om affald (affaldsbekendtgørelsen) afgør, om et stof eller en genstand er affald, herunder

hvilken type affald der i givet fald er tale om. Når et stof eller en genstand opfylder nærmere angivne kriterier (f.eks. om at stoffet eller genstanden har en værdi), skal kommunen træffe afgørelse om, at stoffet eller genstanden ikke længere er affald.

Bestemmelsen i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 2, stk. 5, indebærer, at affald, som omklassificeres til ikke længere at være affald efter reglerne i affaldsbekendtgørelsen, fortsat skal følge reglerne om affald i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Dermed vil eksempelvis kartoffelfrugtsaft, der er omklassificeret og dermed ikke længere er affald, forblive omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen og skulle følge de samme regler som flydende affald.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.2. Definition af husdyranlæg

Landbrug & Fødevarer og Brønderslev Kommune ønsker en definition af begrebet "husdyranlæg", idet det skaber forvirring, at der forskellige steder i bekendtgørelsen står "husdyranlæg, herunder ...". F.eks. står der i § 5, stk. 1, "herunder stalde, læskure m.v., gødningsopbevaringsanlæg og ensilageopbevaringsanlæg", hvorved man kan forledes til at tro, at begrebet husdyranlæg er en fællesbetegnelse, der bl.a. dækker opbevaringsanlæg.

Til den foreslåede justering af § 5, stk. 2, hvorefter pelsdyrhaller, gødningsrender og opsamlingsanlæg for husdyrgødning til kødædende pelsdyr ændres til "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" ønsker Landbrug & Fødevarer det klart defineret, hvad der forstås ved "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" for at undgå den opfattelse, at forbudszonerne for opbevaringsanlæg strammes på husdyrbrug med kødædende pelsdyr.

Til de foreslåede justeringer af § 44, stk. 1 og 2, bemærker Landbrug & Fødevarer, at "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" her erstatter ordet "pelsdyrhaller", hvor udtrykket "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" i § 5, stk. 2, erstattede "pelsdyrhaller, gødningsrender og opsamlingsanlæg", og at det er meget forvirrende, at det samme begreb tilsyneladende anvendes i forskellige betydninger.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Begrebet "husdyranlæg" skal i husdyrgødningsbekendtgørelsen forstås i overensstemmelse med definitionen i § 3, nr. 2, i lov om husdyrbrug og om anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven). Det vil sige, at der ved et husdyranlæg forstås stald eller lignende bygning eller indretning, hvor husdyr i almindelighed opholder sig eller har adgang til, med tilhørende dyrehold. Gødningsopbevaringsanlæg og ensilageopbevaringsanlæg er således ikke husdyranlæg. På baggrund af de indkomne bemærkninger indsætter Miljø- og Fødevareministeriet en enslydende definition af husdyranlæg i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 24.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen anvendte i høringsudgaven formuleringen "husdyranlæg, herunder..." i § 5, stk. 1, § 6, stk. 1 og 3, og § 9, stk. 1. Herved

indeholdt bestemmelserne både reguleringsobjektet, som er husdyranlæg, og en eksemplificering på de husdyranlæg, der er relevante for de pågældende bestemmelser. Hensigten har været at fremhæve relevante eksempler for herigennem at indkredse det typiske anvendelsesområde for at lette forståelsen af bestemmelserne. På baggrund af de indkomne bemærkninger er det Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at eksemplificeringen ikke virker efter sin hensigt og ministeriet har derfor fjernet herunder-sætningerne. Ændringen er af ordensmæssig karakter og indebærer ingen materielle ændringer.

Til bemærkningerne fra Landbrug & Fødevarer om, at de foreslåede justeringer af § 44, stk. 1 og 2, indebærer, at "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" erstatter ordet "pelsdyrhaller", hvor udtrykket "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" i § 5, stk. 2, erstattede "pelsdyrhaller, gødningsrender og opsamlingsanlæg", bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at det var en fejl, at der i høringsversionen af udkastet til ny husdyrgødningsbekendtgørelse stod "pelsdyrhaller" i parentes efter sætningen "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" i § 44. Ved begrebet "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" forstås som hidtil ligesom i § 5, stk. 2, pelsdyrhaller, gødningsrender og opsamlingsanlæg. Opbevaringsanlæg på pelsdyrfarme er ligesom opbevaringsanlæg i øvrigt ikke omfattet af begrebet husdyranlæg.

2.3. Definition af fast placerede husdyranlæg og ikke fast placerede husdyranlæg

KL og Brønderslev Kommune anfører, at der bør indføres en definition af fastplacerede husdyranlæg og ikke fastplacerede husdyranlæg i husdyrgødningsbekendtgørelsen. KL henviser herved til, at der foreslås ændringer, hvorefter denne skelnen skal tillægges større betydning. Brønderslev Kommune bemærker, at en forståelse af begreberne forudsætter en tolkning af bekendtgørelsesudkastets § 10, hvoraf det fremgår, at anlæg, der flyttes som angivet, ikke er fast placerede.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet er enig med Brønderslev Kommune i, at en forståelse af begreberne fastplacerede husdyranlæg og ikke fastplacerede husdyranlæg forudsætter en fortolkning af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 10, idet denne bestemmelse regulerer, hvor ofte et husdyranlæg skal flyttes for at være omfattet af reglerne for ikke fastplacerede husdyranlæg. Efter ministeriets vurdering er dette den mest hensigtsmæssige måde at regulere på, idet det er vanskeligt at lave en meningsfuld definition af fastplacerede husdyranlæg og ikke fastplacerede husdyranlæg, der ikke bliver til et materielt krav om flytning og dermed en regel, der ikke hører til i en bestemmelse om definitioner. En imødekommelse af ønsket om øget klarhed over begreberne kan i stedet ske i Miljøstyrelsens vejledning.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.4. Definition af bioaske

KL og Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) bemærker, at bioaske ikke defineres på samme måde i

husdyrgødningsbekendtgørelsen og bioaskebekendtgørelsen. KL foreslår, at husdyrgødningsbekendtgørelsen i stedet for bioaske kunne anvende betegnelsen ”aske fra biobrændsel” om forgasset eller forbrændt organisk materiale.

Foreningen Biogasbranchen finder det uklart, om bioaske også omfatter asken fra forbrænding af afgasset og separeret husdyrgødning, idet der i definitionen af bioaske alene henvises til husdyrgødning og ikke fraktioner af husdyrgødning og dermed forarbejdet husdyrgødning.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Begrebet bioaske anvendes i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag (gødskningsloven) med samme betydning som i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Det er væsentligt, at der anvendes det samme begreb i gødskningsloven og i husdyrgødningsbekendtgørelsen, og at det anvendes i den samme betydning, da husdyrgødningsbekendtgørelsens regulering af fosforindholdet i bioaske sker på baggrund af de gødningsregnskabsdata, der indsamles om forbruget af bioaske i medfør af gødskningsloven. Miljø- og Fødevareministeriet er dog enig i, at det kan give anledning til uklarhed, at bioaske anvendes i en anden og snævrere betydning i bioaskebekendtgørelsen og vil overveje forslaget om at ændre husdyrgødningsbekendtgørelsens terminologi, når der i forbindelse med en ændring af gødskningsloven bliver lejlighed til at ændre terminologien i gødskningsloven.

Fast husdyrgødning er også husdyrgødning, jf. § 4, nr. 1, litra a, og forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på 12 eller derover er fast husdyrgødning, jf. § 4, nr. 2. Miljø- og Fødevareministeriet mener derfor ikke, at det er uklart, at bioaske også kan være asken fra forbrændte fiberfraktioner fra afgasset og separeret husdyrgødning.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.5. Definition af husdyrgødning

Foreningen Biogasbranchen anfører, at udviklingen af nye gødningstyper på basis af husdyrgødning bliver vigtige produkter i den cirkulære økonomi, men at dette kompliceres af, at fosfor fra husdyrgødning altid reguleres som husdyrgødning, selv om der hverken er teknisk, kemisk eller miljømæssig belæg herfor.

Endvidere bemærker Foreningen Biogasbranchen, at husdyrgødning alene kan stamme fra fugle og pattedyr, og foreningen spørger om, hvordan restprodukterne fra insektproduktion bestående af fækalier og foderrester klassificeres i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Dansk Affaldsforening finder det uklart, om digistat (afgasset biomasse) fra biogasanlæg og kompost skal reguleres som flydende husdyrgødning, vegetabilsk biomasse, affald eller fast affald. I den forbindelse bemærker Dansk Affaldsforening, at der for vegetabilsk biomasse ikke som for husdyrgødning og affald gælder krav om udbringning til afgrøder og udbringning i særlige perioder.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Husdyrgødning defineres i nitratdirektivets art. 2, litra g, som ekskrementer fra husdyr, eller en blanding af strøelse og ekskrementer fra husdyr, også i behandlet form. Efter nitratdirektivet gælder der strengere krav til husdyrgødning end til kunstgødning, herunder fastsætter nitratdirektivets bilag III, nr. 2, at der højst må udbringes 170 kg N fra husdyrgødning pr. ha. Da behandlet husdyrgødning efter nitratdirektivet også er husdyrgødning, er det ikke muligt under overholdelse af nitratdirektivet at imødekomme ønsket fra Foreningen Biogasbranchen om, at visse typer forarbejdet husdyrgødning omfattes af reglerne for kunstgødning i stedet for reglerne om husdyrgødning.

EU-Kommissionen har igangsat et projekt, der undersøger muligheden for at fastlægge nogle harmoniserede kriterier for, hvordan kvælstofholdig husdyrgødningsbaseret gødning kan behandles, så udbringning af gødningen ud over nitratdirektivets grænse på 170 kg N pr. ha kan ske, uden at det indebærer en større miljøbelastning end den, der er forbundet med udbringning af kunstgødning. Projektet forventes afsluttet i løbet af 2020 og kan bagefter eventuelt danne grundlag for en ny forståelse af begrebet ”husdyrgødning i behandlet form”.

Til spørgsmålet fra Foreningen Biogasbranchen om, hvordan insektgødning klassificeres efter husdyrgødningsbekendtgørelsen, kan Miljø- og Fødevareministeriet oplyse, at insektgødning omfattes af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for affald.

Til det af Dansk Affaldsforenings anførte vedrørende husdyrgødningsbekendtgørelsens kategorisering af afgasset biomasse fra biogasanlæg, kan Miljø- og Fødevareministeriet oplyse, at afgasset biomasse fra husdyrgødningsbaserede biogasanlæg omfattes af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om husdyrgødning. Hvis der kun er vegetabilsk biomasse eller en blanding af vegetabilsk biomasse og affald i den afgassede biomasse, reguleres det som afgasset vegetabilsk biomasse. Hvis der kun er i den afgassede biomasse, reguleres det som affald. Det følger af definitionerne af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og affald, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 1, 12 og 14.

Der er fastsat en udbringningsperiode for afgasset vegetabilsk biomasse. Vegetabilsk biomasse, der ikke er afgasset, f.eks. energiafgrøder eller korn, anvendes ikke som gødning og har derfor ikke en udbringningsperiode.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.6. Definition af anden organisk gødning

Foreningen Biogasbranchen ønsker en definition af ”anden organisk gødning”, der anvendes i bl.a. § 37, stk. 5, og § 40, stk. 1, og spørger om, hvorfor der her skelnes mellem ”husdyrgødning” og ”husdyrgødning iblandet anden organisk gødning”, når nu hele grundtanken i bekendtgørelsen er, at alt, der er husdyrgødning i, er husdyrgødning.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Landbrugsstyrelsen indsætter en definition af anden organisk gødning i bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2019/2020 (gødskningsbekendtgørelsen). På denne baggrund har Miljø- og Fødevareministeriet fundet det hensigtsmæssigt som foreslået af Foreningen Biogasbranchen også at indsætte en definition af anden organisk gødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Det fremgår herefter af bekendtgørelsens § 4, nr. 21, at der ved anden organisk gødning forstås ”organisk gødning, der ikke er husdyrgødning eller urea”. Efter definitionen omfatter anden organisk gødning alle andre gødningstyper end husdyrgødning og urea, det vil sige affald, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og gødningstyper omfattet af bekendtgørelsens § 2, stk. 5.

Efter gødskningsbekendtgørelsen vil anden organisk gødning blive defineret som ”organisk gødning, der ikke er husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning, afgasset biomasse eller urea”.

Forskellen i ordlyden af de to definitioner i henholdsvis husdyrgødningsbekendtgørelsen og gødskningsbekendtgørelsen afspejler, at der ikke i husdyrgødningsbekendtgørelsen sondres i mellem, om husdyrgødning er forarbejdet eller ej, og at husdyrgødningsbekendtgørelsen ikke opererer med afgasset biomasse som en selvstændig gødningskategori.

På baggrund af bemærkningerne fra Foreningen Biogasbranchen har Miljø- og Fødevareministeriet justeret i § 37, stk. 5, vedrørende fosforloftet for afgivet husdyrgødning, således at det ikke fremgår eksplicit af ordlyden af bestemmelsen, at den også omfatter blandinger af husdyrgødning og anden organisk gødning end husdyrgødning og blandinger af husdyrgødning og bioaske, idet det allerede følger af definitionen på husdyrgødning, jf. § 4, nr. 1, litra f, at blandinger af husdyrgødning med andre stoffer, produkter og materialer også er husdyrgødning og hermed skal følge husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for husdyrgødning. Det er samtidig præciseret, at bestemmelsen også omfatter anden organisk gødning og bioaske. Tilsvarende justeringer er gennemført i bestemmelserne i § 35, stk. 3, nr. 1 og 2, § 35, stk. 5, og i § 38, stk. 1.

De foretagne justeringer er af ordensmæssig karakter og ændrer ikke bestemmelsernes materielle indhold.

2.7. Definition af grønsaft

Foreningen Biogasbranchen bemærker, at definitionen af grønsaft kunne fremtidssikres ved, at det tilføjes, at grønsaft også kan opstå ved proteinudvinding i bioraffinaderier

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

De nuværende bestemmelser vedrørende grønsaft er målrettet konkrete gødningstyper og konkrete ønsker om udbringningspraksis, hvor der foreligger en tidligere dispensationspraksis og faglige vurderinger af denne. Såfremt der i fremtiden opstår nye lignende gødninger, skal der tages stilling til, om disse gødningstyper skal omfattes af den særlige regulering af grønsaft, og de miljømæssige konsekvenserne i forhold hertil skal vurderes.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.8. Definition af biogasanlæg

Foreningen Biogasbranchen bemærker, at husdyrgødningsbekendtgørelsens definition af biogasanlæg som et anlæg, der ud fra husdyrgødning, affald, vegetabilsk biomasse eller blandinger heraf, producerer biogas med afgasset biomasse som restprodukt, giver anledning til store udfordringer i praksis, idet visse kommuner vurderer, at f.eks. foder ikke er "vegetabilsk biomasse". På denne baggrund foreslår foreningen, at dette tydeliggøres.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering knytter fortolkningstvivlen sig til affald til jord-bekendtgørelsen, der differentierer reguleringen afhængigt af, om affald er iblandet mere eller mindre end 75 pct. husdyrgødning eller afgasset vegetabilsk biomasse. Ministeriet mener ikke, at det i forhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen kan give anledning til problemer, at kommunerne i visse tilfælde ikke opfatter foder som vegetabilsk biomasse.

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at såfremt der er behov for præcisering af begreberne "vegetabilsk biomasse" og "afgasset vegetabilsk biomasse", og hvordan disse skal forstås i forhold til bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og affald til jord-bekendtgørelsen, skal det håndteres gennem en vejledningsindsats på området. Miljø- og Fødevareministeriet vil tage initiativ hertil.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer af bekendtgørelsesudkastet.

2.9. Definition af ajle

Foreningen Biogasbranchen foreslår, at det i definitionen af ajle præciseres, at ajle ikke opstår ved, at det er "separeret fra faste ekskrementer og eventuel strøelse", men derimod er "opsamlet separat fra fast husdyrgødning, strøelse".

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet er enig i bemærkningen fra Foreningen Biogasbranchen omkring definitionen af ajle, idet ajle helt korrekt opsamles separat umiddelbart efter udskillelse fra husdyrene og ikke kommer fra den faste husdyrgødning. Definitionen i § 4, stk. 1, nr. 6, ændres derfor til:

"6) Ajle: Urin, som opsamles separat fra den faste husdyrgødning i staldsystemet".

2.10. Definition af møddingssaft

Foreningen Biogasbranchen spørger om, hvad der tænkes på med den foreslåede definition af møddingssaft med betegnelsen "eller lignende", der falder på møddingspladsen?

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

På baggrund af bemærkningerne fra Foreningen Biogasbranchen har Miljø- og Fødevareministeriet i stedet for ”regnvand eller lignende” skrevet ”nedbør” i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 8, hvor møddingsaft defineres, og i § 44, stk. 1, der vedrører indretning af husdyranlæg til kødædende pelsdyr.

2.11. Definition af forarbejdet husdyrgødning og af afgasset biomasse

Foreningen Biogasbranchen bemærker, at definitionerne af ”afgasset biomasse” og ”forarbejdet husdyrgødning” anvendes andre steder i bekendtgørelsen end i kapitel 14, der foreslås ophævet, og at definitionerne derfor bør opretholdes for at undgå tvivlstilfælde.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Husdyrgødningsbekendtgørelsen indeholder særlige regler for forarbejdet husdyrgødning, herunder muligheden for at oplagre forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på 26 eller derover i marken. På denne baggrund er Miljø- og Fødevareministeriet enig i forslaget fra Foreningen Biogasbranchen om at opretholde definitionen af forarbejdet husdyrgødning i bekendtgørelsens § 4, nr. 9.

Med den nye udgave af husdyrgødningsbekendtgørelsen anvendes begrebet ”afgasset biomasse” ikke i et sådant omfang, at det efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering er relevant at definere begrebet. Afgasset vegetabilsk biomasse anvendes alene i definitionerne af biogasanlæg og forarbejdet husdyrgødning, og disse definitioner kan efter ministeriets vurdering forstås, uden at afgasset biomasse fortsat defineres.

2.12. Definition af kunstgødning

Til forslaget om at erstatte begrebet ”handelsgødning” med ”kunstgødning” i husdyrgødningsbekendtgørelsen som konsekvens af ændring af betegnelsen i gødskningsloven bemærker Landbrug & Fødevarer, at betegnelsen kunstgødning er misvisende og giver uheldige associationer, og at der derfor bør findes et mere neutralt udtryk.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Med den nye gødskningslov er terminologien ændret, således at begrebet ”handelsgødning” er erstattet med begrebet ”kunstgødning”. Med henblik på fortsat at benytte den samme terminologi i husdyrgødningsbekendtgørelsen og i gødskningsloven fastholder Miljø- og Fødevareministeriet, at betegnelsen kunstgødning skal anvendes i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.13. Definition af erhvervsmæssigt dyrehold

KL foreslår, at begreberne ”erhvervsmæssigt dyrehold” og ”ikke erhvervsmæssigt dyrehold” i husdyrgødningsbekendtgørelsen og miljøaktivitetsbekendtgørelsen

ændres til henholdsvis større og mindre dyrehold for at undgå forvirring om, hvorvidt formålet med dyreholdet har betydning.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

KL's forslag om at gå væk fra begreberne "erhvervsmæssigt dyrehold" og "ikke erhvervsmæssigt dyrehold" forudsætter, at både husdyrgødningsbekendtgørelsen og miljøaktivitetsbekendtgørelsen ændres. Der er tale om faste indarbejdede begreber, og Miljø- og Fødevareministeriet vil derfor være varsom med at ændre på dem. Ministeriet er dog enig i, at formålet med dyreholdet ikke har betydning for, hvornår et dyrehold er omfattet af enten det ene eller et andet regelsæt og vil derfor gerne overveje hensigtsmæssigheden af at ændre begreberne ved en senere bekendtgørelsesændring.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.14. Definition af opsamlingsanlæg

KL vurderer umiddelbart, at den nye definition af et opsamlingsanlæg er en forbedring, men at yderligere præciseringer kunne være hensigtsmæssige f.eks. at opsamlingsbeholderen skal være tom i hovedparten af tiden og/eller at husdyrgødning maksimalt må opbevares i et døgn.

KL foreslår i øvrigt, at der tilføjes en definition af opsamlingsanlæg til afhentning af biogas, der adskiller sig fra de sædvanlige fortanke ved at være noget større (op til 400 m³). KL henviser herved til, at idet reglerne ikke indeholder noget størrelseskriterium, kommer det til at bero hovedsageligt på en vurdering af begrebet "midlertidigt opsamles", hvorvidt der er tale om et opsamlingsanlæg eller et opbevaringsanlæg.

Foreningen Biogasbranchen foreslår, at det tydeliggøres, at husdyrgødning ikke alene kan føres til andre bedrifter, men f.eks. også biogasanlæg og forarbejdningsanlæg. Foreningen anfører endvidere, at det som følge af ophævelsen af definitionen af forarbejdningsanlæg er uklart, om husdyrgødning højst må være 1 døgn i en fortank, inden det afhentes til afgang i biogasanlæg, og om den faste fraktion fra separation på bedriften af den rå gylle kan opbevares på bedriften, indtil der er et helt vognlæs eller en hel container, og dermed at den ikke skal hentes på daglig basis.

Landbrug & Fødevarer foreslår, at den foreslåede tekst vedrørende muligheden for at føre husdyrgødning til et forarbejdningsanlæg, hvis den maksimalt 1 døgn senere anvendes til strøelse på samme ejendom skal ændres til på samme bedrift, idet gødningsregnskabet håndteres på bedriftsniveau.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet er enig med KL i, at det også fremover vil bero på en konkret vurdering, hvorvidt en beholder skal betragtes som et opsamlingsanlæg eller et gødningsopbevaringsanlæg. De væsentligste forhold i den vurdering vil være, i hvilken grad beholderen kan betragtes som en del af staldsystemet, og hvorvidt der er tale om midlertidig opbevaring. Større fortanke anvendt til opsamling inden afhentning og anvendelse på et biogasanlæg vil derfor normalt

efter den nuværende praksis kunne defineres som opsamlingsanlæg. I tvivlstilfælde kan der i forbindelse med tilsyn tages udgangspunkt i, om anlægget er indrettet i overensstemmelse med kravene til opsamlingsanlæg eller opbevaringsanlæg.

Bestemmelsen i § 9, stk. 5, hvorefter husdyrgødning kan føres til et forarbejdningsanlæg, hvis den maksimalt 1 døgn efter opsamlingen håndteres i overensstemmelse med stk. 4 eller føres til et husdyranlæg på samme ejendom, hvor den faste del anvendes som strøelse, har til formål at tilgodese de bedrifter, der har indrettet sig med et separationsanlæg som en del af produktionen på ejendommen. Bestemmelsen muliggør således en praksis, hvor fast husdyrgødning separeres og umiddelbart efter tilbageføres til stalden som strøelse. Det er ikke hensigten med bestemmelsen, at separeret husdyrgødning fra en ejendom skal kunne anvendes som strøelse på en anden ejendom i bedriften. Tilsynet med bestemmelsen føres ikke via gødningsregnskabsdata, men af kommunerne. Miljø- og Fødevareministeriet er derfor ikke enig med Landbrug & Fødevarer i, at "ejendom" skal ændres til "bedrift" i § 9, stk. 5.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.15. Definition af mark

KL vurderer, at det kunne være hensigtsmæssigt med en definition af "en mark", idet "mark" nu indgår i flere af bestemmelserne i bekendtgørelsen.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

"Mark" som geografisk afgrænsning anvendes flere steder i bekendtgørelsen og skal forstås på samme måde som i regler i medfør af gødskningsloven. I bekendtgørelse om markblok, elektronisk fællesskema og elektroniske tilsagnsskemaer defineres mark således som et sammenhængende jordstykke, som i tilsagnsskema anmeldes med et marknummer, og et sammenhængende jordstykke, som i fællesskema anmeldes med et marknummer og en afgrødekode. Dette vurderes at være den almindelige forståelse af mark. I samme bekendtgørelse defineres fællesskema som et af Landbrugsstyrelsen udarbejdet skema med tilknyttet markkort og påkrævet dokumentation, der skal anvendes til ansøgning om støtte. Fællesskema benyttes endvidere til indberetninger af oplysninger om landbrugsbedrifter i det omfang, det fremgår af anden lovgivning.

Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering er det ikke hensigtsmæssigt at indsætte en definition af mark i husdyrgødningsbekendtgørelsen, da det ville kunne føre til en forskellig forståelse af begrebet mark på tværs af regelsættene.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.16. Definition af fast overdækning og tæt overdækning

Landbrug & Fødevarer foreslår, at definitionen af fast overdækning ændres fra "flydedug, teltoverdækning eller låg af beton eller af lignende fast og tæt materiale", som det fremgår af høringsversionen af udkastet til ny

husdyrgødningsbekendtgørelse til ”flydedug, teltoverdækning, låg af beton eller af lignende fast og tæt materiale”.

KL bemærker, at det med den foreslåede tilføjelse om, at der gerne må være brudflader i overdækningen, kan være vanskeligt at håndhæve kravet om tæt overdækning. Brønderslev Kommune finder tilføjelsen uforståelig.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til bemærkningerne fra Landbrug & Fødevarer skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at ministeriet forstår det som en sproglig ændring uden materiel betydning. Efter ministeriets vurdering er det mest hensigtsmæssigt at bevare den foreslåede formulering, da den afspejler, at der er tale om en opremsning af tre forskellige muligheder for overdækning, og da den understøtter den forståelse, at det er låget, der kan være af andre materialer end beton.

Det er Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse, at et såkaldt naturligt flydelag ved f.eks. udtørring af overfladen kan danne mindre revner og sprækker, ligesom letklinker også vil have revner og sprækker mellem klinkerne. Det er revner og sprækker som disse, der i bestemmelsen generelt beskrives som brudflader. Ministeriet er dog enig i, at der kan arbejdes på en bedre vejledning herom, f.eks. også indeholdende fotos af situationer med tilstrækkelig henholdsvis utilstrækkelig overdækning.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

2.17. Definition af åbne vandløb

Brønderslev Kommune foreslår, at det tydeliggøres i husdyrgødningsbekendtgørelsen, hvad der menes med åbne vandløb i definitionen af risikoområde.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Begrebet åbne vandløb skal i husdyrgødningsbekendtgørelsen forstås på samme måde som i lov om vandløb (vandløbsloven). Vandløbsloven indeholder ikke en definition af, hvad der er et åbent vandløb. Loven forudsætter en terrænformation, der efter almindelig opfattelse kan kaldes ”et vandløb”. Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering er det ikke hensigtsmæssigt at indsætte en definition af åbne vandløb i husdyrgødningsbekendtgørelsen, da det ville kunne føre til en forskellig forståelse af begrebet åbne vandløb på tværs af regelsættene.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

3. Krav til placering af anlæg

3.1. Generelle bemærkninger vedrørende krav til placering af anlæg

Økologisk Landsforening og Udviklingscenter for Husdyr på Friland bemærker, at flere producenter benytter sig af mobile staldanlæg og udtrykker derfor glæde ved,

at der med udkastet til ny husdyrgødningsbekendtgørelse følges op på erhvervets tilkendegivne ønsker.

KL bemærker, at det kan diskuteres, om de foreslåede ændringer vil opleves som en lempelse, fordi kommunerne fortsat vil skulle vurdere, om etablering af de flytbare anlæg udløser krav om landzonetilladelse efter planlovens § 35 og i en landzonetilladelse stille de nødvendige vilkår i forhold til beskyttelse af naboer, landskab m.v.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet er enig med KL i, at der fortsat i nogle situationer, hvor husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til placering fremadrettet kan fraviges konkret eller ikke vil gælde fuldt ud for ikke fastplacerede husdyranlæg, kan være krav om en landzonetilladelse efter planloven. I disse situationer er det rigtigt, at det måske konkret ikke vil opleves som en administrativ lempelse for den enkelte bedrift. I praksis sker der dog med de foretagne justeringer i kapitel 3 en lempelse af afstandskravene, idet der fremadrettet - på baggrund af den relevante sagsbehandling - vil være mulighed for at etablere ikke fastplacerede husdyranlæg på steder, hvor der efter de tidligere regler gjaldt et absolut forbud.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

3.2. Placering af ikke fast placerede anlæg i forhold til byområder m.v.

Brønderslev Kommune anfører, at det ikke er tilladt at have dyr i byzone og sommerhusområde, og at muligheden for at dispensere for ikke fastplacerede husdyranlæg i byzone og sommerhusområde derfor ikke giver mening.

Landbrug & Fødevarer, Økologisk Landsforening og Udviklingscenter for Husdyr på Friland finder forslaget om, at kommunen kan dispensere fra afstandskravet positivt. Økologisk Landsforening og Udviklingscenter for Husdyr på Friland finder det dog grundlæggende unødvendigt at lade mobile anlæg være omfattet af afstandskrav til områder udlagt i kommuneplanens rammedel til fremtidig anvendelse, der ikke er landbrug. Der henvises herved til, at der kan gå mange år, inden et område, der er udlagt til fremtidig byzone eller sommerhusområde udnyttes, og mobile anlæg kan flyttes med kort varsel, hvorfor en generel fravigelse ville være et bedre og mindre bureaukratisk alternativ til den foreslåede dispensationsadgang.

Tilsvarende mener Økologisk Landsforening, at det er unødvendigt at stille krav om dispensation for at kunne etablere, ændre eller udvide folde i områderne eller at have foder- og vandtrug på sådanne områder og foreslår i stedet, at kommunen kan varsle landmanden ét år forud for, at arealet ikke længere kan anvendes til afgræsning. For så vidt angår placering af folde og tilhørende foder- og vandtrug i landzoneområder, bør det efter foreningens opfattelse være tilstrækkeligt reguleret af kravet om, at der skal være mindst 50 meter til nabobebyggelse, og det særlige krav, der gælder, hvis der er tale om svin.

Landbrug & Fødevarer savner en begrundelse for at fjerne kommunens mulighed for at dispensere fra afstandskravet til nabobeboelse for fast placerede læskure, hvor naboen giver skriftligt samtykke til det, da foreningen ikke har kendskab til, at den i praksis har givet problemer.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til Brønderslev Kommunes bemærkning skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at forbuddet mod svine-, kvæg-, fåre-, gede- og hestehold i byzone- og sommerhusområder og områder i landzone, der ved lokalplan er overført til boligformål eller blandet bolig- og erhvervsformål, i § 8, stk. 1, i bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter (miljøaktivitetsbekendtgørelsen) kan fraviges ved dispensation, jf. miljøaktivitetsbekendtgørelsens § 8, stk. 3.

Miljø- og Fødevareministeriet er enig med Økologisk Landsforening og Udviklingscenter for Husdyr på Friland i, at generelle undtagelser er administrativt enklere end dispensationsordninger. Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering er det vanskeligt at formulere en hensigtsmæssig og administrerbar generel undtagelse fra forbuddene mod etablering, udvidelse og ændring af husdyranlæg, folde, foder- og vandtrug i et ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller fremtidigt sommerhusområde, og en ordning med et varsel som foreslået af Økologisk Landsforening ville ligesom dispensationsordningen forudsætte kommunal sagsbehandling. Efter ministeriets vurdering vil dispensationsordningen kunne imødekomme erhvervets ønske om f.eks. midlertidigt at kunne placere folde med afgræssende dyr i et område i landzone, der er udlagt til fremtidigt byzoneområde. Med dispensationsordningen får kommunerne mulighed for at vurdere, hvilken ordning der er mest hensigtsmæssig i den konkrete situation, herunder om en dispensation skal gælde, indtil den tilbagekaldes, eller om den skal gøres midlertidig.

Det er Miljø- og Fødevareministeriet vurdering, at det i praksis ikke giver anledning til udfordringer at overholde afstandskravet til nabobeboelse ved etablering af fastplacerede læskure, og at dispensationer til fastplacerede husdyranlæg kan have større betydning både for den aktuelle ejer og for den kommende ejer. På denne baggrund er Miljø- og Fødevareministeriet ikke enig med Landbrug & Fødevarer i, at der fremover skal kunne dispenseres til fastplacerede læskure.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

3.3. Placering af ikke fast placerede anlæg i forhold til vej, beboelse på samme ejendom og skel

Økologisk Landsforening er positiv overfor, at afstandskravet til offentlig og privat fællesvej samt egen beboelse efter forslaget ikke omfatter ikke fast placerede husdyranlæg.

Økologisk Landsforening og Udviklingscenter for Husdyr på Friland kvitterer for, at ministeriet har forsøgt at håndtere, at der ikke er grundlag for at have et afstandskrav til naboarealer som f.eks. markskel, skel til private skove, jf. den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 6. Økologisk Landsforening anfører dog

samtidig, at det fremlagte forslag forekommer at være i konflikt med afstandskravet på mindst 50 meter til nabobeboelse efter § 5, stk. 1, nr. 4, idet afstanden til nabobeboelsen i mange tilfælde er mere end de 50 meter. Økologisk Landsforening foreslår derfor, at der ikke skal gælde et særligt afstandskrav for skel mod ejendomme, hvor der er beboelse nærmere end 100 m fra anlægget.

Brønderslev Kommune finder det uklart, om det kun er selve de "ikke fastplacerede husdyranlæg" eller også de ikke fast placerede oplag af møg og ensilage, der ikke skal overholde afstandskravene i § 6, stk. 1. Under henvisning til de gener, det giver, når stakke lægges for tæt på vejen (lugt, mudder, køretøjer m.v.) opfordrer Brønderslev Kommune til, at den foreslåede fravigelse i § 6, stk. 4, kun kommer til at omfatte husdyranlæg som defineret i husdyrbrugloven.

KL ønsker en præcisering af, om hundepensioner er omfattet af afstandskravene i § 6, og om afstanden fra hundepensioner måles fra hundeboksene (indendørs) eller løbegårdene.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet er ikke enig med Økologisk Landsforening i, at § 6, stk. 6, der for ikke fastplacerede husdyranlæg opretholder afstandskravet på 30 m til naboskel, når der på naboejendommen er beboelse, der ligger nærmere end 100 m fra ejendommen, er i konflikt med afstandskravet på 50 m til nabobeboelse, jf. § 5, stk. 1, nr. 4. Afstandskravet i § 6, stk. 6, vil således i en række tilfælde supplere nabobeskyttelsen efter § 5, stk. 1, nr. 4, ved at beskytte haver og lignende i tilknytning til beboelsesejendommen mod gener fra det ikke fast placerede husdyranlæg.

Til spørgsmålet fra Brønderslev Kommune bemærkes det, at afstandskravene i § 6, stk. 1, både omfatter husdyranlæg og gødningsopbevaringsanlæg og ensilageopbevaringsanlæg og oplag af ensilage. For oplag af husdyrgødning er der fastsat regler i kapitel 6, der indebærer, at afstandskravene i § 6, stk. 1, også finder anvendelse. Fravigelsen af afstandskravet i § 6, stk. 1, nr. 4, til offentlig vej og privat fællesvej omfatter alene ikke fast placerede husdyranlæg. Ved husdyranlæg forstås stald eller lignende bygning eller indretning, hvor husdyr i almindelighed opholder sig eller har adgang til, med tilhørende dyrehold, jf. definitionen i husdyrbruglovens § 3, stk. 1, nr. 2, og den enslydende definition, der er indsat i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 26. Undtagelsen efter § 6, stk. 4, omfatter således ikke gødningsopbevaringsanlæg, ensilageopbevaringsanlæg eller oplag af ensilage eller husdyrgødning.

Til KL's ønske om præcisering af, om afstandskravene i § 6 for hundepensioner måles for boksene eller løbegårdene, skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at dette efter ministeriets vurdering i første omgang bør ske i vejledningen og ikke i bekendtgørelsen. Ministeriet vil overveje, om det i forbindelse med en senere ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen kunne være hensigtsmæssigt at justere i husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om hunde.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

3.4. Afstandskrav for folde til svin

Økologisk Landsforening er glad for forslaget om, at det særlige afstandskrav for folde til grise ikke skal omfatte ejendomme, der kun har et lille hold af grise. Økologisk Landsforening finder, at forslaget bringer afstandskravet i bedre overensstemmelse med den tidligere regulering, hvor ejendommen skulle have mere end 15 DE for at være omfattet af det særlige afstandskrav, idet foreningen dog samtidig bemærker, at afstandskravet efter den tidligere regulering først var gældende, når der var mindst 15 svin på mindst 35 kg pr. fold. Økologisk Landsforening vurderer, at eftersom det er et afstandskrav til nabobeboelse og ikke naboskel, så er der formentlig tale om en opstramning, der er til at leve med. Økologisk Landsforening savner en begrundelse, for hvorfor alle typer folde nu er omfattet af afstandskravet.

Landbrug & Fødevarer anfører, at den foreslåede ændring af det særlige afstandskrav for folde til svin reelt er en stramning, fordi der ikke skelnes mellem, om dyrene er på fold eller i stald. Landbrug & Fødevarer foreslår derfor, at afstandskravet skal gælde, når der er mere end 40 svin pr. mark.

Udviklingscenter for Husdyr på Friland anerkender behovet for krav om jævnlig flytning af foder- og vandtrug for at forebygge punktforurening, men bemærker samtidig, at flere af de nyeste mobile løsninger, blandt andet til produktion af frilandsgrise, har sovested, foder og vand monteret i en og samme flytbare enhed, og at det derfor er unødvendigt omstændeligt, at husdyrgødningsbekendtgørelsen i § 7 indeholder specifikke afstandsregler for foder- og vandtrug på sådanne områder.

KL foreslår, at kravet om obligatorisk nabosamtykke fjernes fra bestemmelsen vedrørende dispensation fra afstandskrav for folde, fodertrug, vandtrug og lignende, jf. § 7, stk. 3, ud fra de samme begrundelser, som kravet er fjernet fra bestemmelsen vedrørende dispensation fra afstandskravet til nabobeboelse, jf. § 5 stk. 5.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til bemærkningerne fra Økologisk Landsforening skal Miljø- og Fødevareministeriet oplyse, at det særlige afstandskrav som hidtil kun omfatter folde med svin og ikke alle typer af folde. Efter den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse omfatter afstandskravet folde til svin, hvor der er mere end 15 svin pr. mark. Forslaget fra Landbrug & Fødevarer om, at det særlige afstandskrav skal gælde, når der er mere end 40 svin pr. mark, vil derfor indebære en ikke ubetydelig svækkelse af nabobeskyttelsen. Formålet med ændringen af bestemmelsen har været at forenkle bestemmelsen og at friholde de mindste brug fra afstandskravet. Ministeriet vil derfor ikke følge forslaget fra Landbrug & Fødevarer.

Til bemærkningerne fra Udviklingscenter for Husdyr på Friland bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at afstandskraverne i § 7, stk. 2, for fodertrug, vandtrug og lignende både finder anvendelse, når sådanne installationer er fast placerede, og når de flyttes som en del af en flytbar enhed. For så vidt angår afstandskravet for ikke fast placerede husdyranlæg kan producenten søge om dispensation herfra efter husdyrgødningsbekendtgørelsens § 5, stk. 5. Samtidig kan producenten søge

om dispensation fra afstandskravet for fodertrug, vandtrug og lignende efter § 7, stk. 3. Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at dette ikke i praksis giver anledning til unødvendigt besvær, eller at det ville forenkle reguleringen, hvis § 5, stk. 5, også regulerede ikke fast placerede fodertrug, vandtrug og lignende.

Miljø- og Fødevareministeriet er enig med KL i, at kravet om obligatorisk skriftligt samtykke fra naboer til dispensation fra afstandskravet for fodertrug, vandtrug og lignende til nabobeboelse, jf. § 7, stk. 3, 2. pkt., kan fjernes, i lighed med det obligatoriske krav om nabosamtykke i den gældende husdyrgødningsbekendtgørelses § 5, stk. 5. Det bliver herefter en del af kommunens vurdering i forbindelse med behandlingen af en dispensationsansøgning efter § 7, stk. 3, at tage stilling til, hvem der skal høre, og i hvilket omfang samtykke skal være en betingelse for meddelelse af dispensation.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

4. Præcisering af krav til indretning af stalde

SEGES finder det uklart, om det er i overensstemmelse med kravene i den foreslåede bestemmelse i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 9, stk. 2, hvorefter husdyranlæg skal indrettes med afløb til opsamling af flydende husdyrgødning eller restvand, der føres gennem tætte, lukkede ledninger til en beholder, der opfylder bestemmelserne i kapitel 8, at en dybstrøelsesstald indrettes med en pumpebrønd, hvorfra husdyrgødning kan pumpes eller overføres direkte eller via gyllevogn til opbevaringsanlæg. SEGES henviser herved til, at det i dybstrøelsesstalder er særdeles vanskeligt at undgå, at afløb tilstoppes med halm, således at husdyrgødningen har svært ved at komme ud via et afløbssystem.

Brønderslev Kommune finder det uklart, hvilke anlæg med fast bund og afløb, der tænkes på i forhold til, at afløbet efter forslaget til § 9, stk. 2, må gå til opsamling af restvand. Kommunen finder det endvidere uklart, hvad der ligger i kravet om fast overdækning af opsamlingsanlæg, jf. § 9, stk. 4, og spørger, om man kunne skrive fortank i stedet.

Brønderslev Kommune finder det endvidere uklart, hvordan kommunerne fremover skal sikre, at afløb er indrettet efter reglerne, og om det er tanken, at kommunerne skal til at have "mistanke" og så bede om dokumentation efter miljøbeskyttelseslovens § 72.

Til den foreslåede ændring af § 9, stk. 6, hvorefter forbuddet mod tilbageføring af fast husdyrgødning fra gødningsopbevaringsanlæg til husdyranlæg udvides til også at omfatte flydende husdyrgødning, bemærker Økologisk Landsforening, at bestemmelsen bør tage højde for ældre kvægstalde med et bagskylningssystem, hvor der hentes gylle ind fra gyllebeholderen til at fortynde gyllen i gyllekanalerne, så den bliver lettere at pumpe ud af stalden. Brønderslev Kommune spørger, om det med forslaget ikke længere er tilladt med bagskyl på minkfarme, og Landbrug & Fødevarer bemærker, at der bør knyttes en overgangsregel til bestemmelsen, der gør det lovligt at videreføre eksisterende anlæg på minkfarme, der er indrettet med bagskyl i selve gyllerenden.

Under henvisning til, at flere og flere svineproducenter først fravænner grisene, når de er 9-10 uger gamle i stedet for, når de er 7 uger gamle, foreslår Økologisk Landsforening og Udviklingscenter for Husdyr på Friland, at anvendelsesområdet for § 10, stk. 2, ændres fra husdyranlæg, der er placeret det samme sted 9 uger ad gangen, til husdyranlæg, der er placeret det samme sted 12 uger ad gangen.

Økologisk Landsforening finder, at der er behov for at præcisere, at kravet i § 10, stk. 2, om logbogsregistreringer kun gøres gældende ved flytning, der er sjældnere end hver 9. uge. Udviklingscenter for Husdyr på Friland bemærker, at det er uklart, hvordan overholdelse af § 10, stk. 2, skal dokumenteres.

Brønderslev Kommune bemærker, at kommunen oplever flere og flere udegående dyrehold og jævnligt ser arealer, der giver anledning til bekymring for dyretryk i forhold til gødningsmængden. På denne baggrund efterlyser kommunen klarere retningslinjer.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til bemærkningerne fra SEGES vedrørende mulighederne for lovligt at indrette en dybstrøelsesstald med en pumpebrønd, hvorfra husdyrgødning kan pumpes eller overføres direkte eller via gyllevogn til opbevaringsanlæg, skal Miljø- og Fødevareministeriet indledningsvist bemærke, at formålet med husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om, at husdyrgødning fra stalde m.v. skal føres ud af stalden, bl.a. er at undgå tab af næringsstoffer fra stalden som følge af overløb af husdyrgødning fra stalden og efterfølgende nedsivning eller afstrømning af husdyrgødning.

En dybstrøelsesstald indrettet med en pumpebrønd, hvorfra husdyrgødning pumpes direkte til et opbevaringsanlæg kan opfylde betingelserne i § 9, stk. 2. Såfremt husdyrgødningen overføres via en gyllevogn, er betingelserne i § 9, stk. 2, ikke overholdt, idet der med denne indretning ikke er den samme sikkerhed imod overløb af husdyrgødning fra stalden. Miljø- og Fødevareministeriet vil gerne drøfte med SEGES, om kravene til dybstrøelsesstalde kan tilpasses på en miljømæssig forsvarlig måde i forbindelse med en senere ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Til Brønderslev Kommunes spørgsmål om, hvilke anlæg med fast bund og afløb, der må gå til en restvandsbeholder, kan Miljø- og Fødevareministeriet oplyse, at det afhænger af, om væsken, der opsamles i anlægget, kan karakteriseres som restvand, jf. definitionen heraf i bekendtgørelsens § 4, nr. 19. Restvand omfatter bl.a. malkerumsvand, jf. § 4, nr. 19, litra a, og muligheden for at føre et afløb til en restvandsbeholder kan således være relevant i forhold til malkerum.

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer ikke, at der er tvivl om, hvad overdækningskravet for opsamlingsanlæg i § 9, stk. 3, er knyttet til, idet bekendtgørelsens § 4, nr. 32, definerer opsamlingsanlæg som del af husdyranlæggets staldsystem, hvor husdyrgødning midlertidigt opsamles, i form af fortank til flydende husdyrgødning eller beholder i tilknytning til gødningsrender. Det er således disse anlægstyper, der skal overdækkes i medfør af § 9, stk. 3.

Som det fremgår af høringsbrevet, følger det af bygningsreglementet, at afløbsinstallationer skal dimensioneres som anvist i DS 432 Norm for afløbsinstallationer, afsnit 3, eller på en måde, som på tilsvarende vis sikrer en tilfredsstillende bortledning. I det omfang en mødding eller et ensilageopbevaringsanlæg er omfattet af byggelovens bebyggelsesbegreb, vil anlægget således være omfattet af bygningsreglementet og dermed kravet om, at afløbsinstallationer skal dimensioneres som anvist i DS 432 Norm for afløbsinstallationer, afsnit 3, eller på en måde, som på tilsvarende vis sikrer en tilfredsstillende bortledning. For så vidt angår disse, ændrer det således ikke noget i praksis, at henvisningen til afløbsnorm DS 432 udgår af husdyrgødningsskemaet. I øvrigt vil det være op til kommunens konkrete vurdering, hvordan det i praksis bedst kontrolleres, om et afløb har en tilstrækkelig kapacitet. Dette kan eksempelvis ske ved en konstatering af, om der har samlet sig husdyrgødning på gulvet.

I forbindelse med den foreslåede ændring af § 9, stk. 6, til også at omfatte forbud mod tilbageførsel af flydende husdyrgødning fra gødningsanlæg til husdyranlæg, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at ændringen ikke er tænkt som et forbud mod bagskylningssystemer, og at det fortsat vil være muligt at foretage bagskyl af gødningskanaler med flydende husdyrgødning fra opsamlingsanlæg. Miljø- og Fødevareministeriet tager dog bemærkningen fra Økologiske Landforening vedrørende bagskylningssystemer i ældre kvægstalde til efterretning og indsætter et nyt stk. 9 i § 9, hvorefter forbuddet mod tilbageførsel af flydende husdyrgødning fra gødningsopbevaringsanlæg til husdyranlæg ikke vil gælde for eksisterende kvægstalde, der før den 1. august 2019 er indrettet med et staldsystem uden fortank og med mulighed for bagskyl fra opbevaringsanlægget. Det skal i den forbindelse bemærkes at beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning skal indrettes efter reglerne i husdyrgødningsskemaets kapitel 8.

I forhold til Brønderslev Kommunes spørgsmål om, hvorvidt forslaget medfører at det ikke længere er tilladt med bagskyl på minkfarme, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at regelændringen i stk. 6 ikke medfører et generelt forbud mod bagskyl på minkfarme, da det fortsat vil være muligt at lave bagskyl med gylle fra opsamlingsanlæg. Ifølge Miljø- og Fødevareministeriets oplysninger anvendes tilbageskyl på 10-15 minkfarme, og der anvendes gylle fra opsamlingsanlægget ikke fra opbevaringsanlægget. Der er efter Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse derfor ikke behov for en overgangsordning som foreslået af Landbrug & Fødevarer.

Det følger af den gældende husdyrgødningsskemaets § 10, stk. 2, at ikke fast placerede husdyranlæg, der højst er placeret det samme sted i 9 uger ad gangen, ikke må placeres samme sted, før der er forløbet 1 år. De 9 uger blev i 2017 fastsat på baggrund af, at smågrise typisk blev fravænnet, når de var omkring 7 uger gamle. Miljø- og Fødevareministeriet er på denne baggrund enige med Økologisk Landsforening og Udviklingscenter for Husdyr på Friland i, at når den typiske fravænningsalder har ændret sig til 9-10 uger, så er det hensigtsmæssigt at justere bestemmelsen i § 10, stk. 2. På denne baggrund har ministeriet ændret § 10, stk. 2, så bestemmelsen nu omfatter ikke fast placerede husdyranlæg, der højst er placeret det samme sted i 12 uger ad gangen.

Til det af Brønderslev Kommune anførte vedrørende udegående dyr skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 9, stk. 1 og 2, at løbegårde og lignende arealer skal have fast bund, og at dette krav omfatter arealer, hvor der er en høj koncentration af dyr, og hvor næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække ikke kan udnyttes på arealet. For yderligere vejledning herom henvises til Miljøstyrelsens vejledning.

5. Præcisering af krav til opbevaringskapacitet

KL bemærker, at det er forvirrende, at kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet i § 11, stk. 1, med udkastet til ny husdyrgødningsbekendtgørelse er ændret til at gælde på ejendomsniveau, mens stk. 2 og 4 efter forslaget fortsat er på bedriftsniveau.

KL bemærker videre, at med indførelse af stipladsmodellen har kommunerne ikke længere den nødvendige information om antallet af dyr i staldene, og dermed kan kommunerne ikke beregne mængden af produceret husdyrgødning og dermed, om der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet. Kommunen kan på bagkant fastslå, hvor mange dyr der har været på ejendommen (ud fra gødningsregnskaberne i det seneste gødningsår) og kan derudfra beregne, om den producerede gødning overstiger lagerkapaciteten, men kan på dette tidspunkt ikke kontrollere, hvor mange dyr der har været på græs på det aktuelle tidspunkt. På denne baggrund foreslår KL, at § 12 ændres, så det fremgår, at der altid og ikke kun ved ændringer skal foreligge en aktuel opgørelse af opbevaringsbehovet på ejendommen sammen med dokumentation for den aktuelle opbevaringskapacitet.

Brønderslev Kommune foreslår, at det tydeliggøres, at "tilstrækkelig kapacitet" afhænger af markdriften, idet behovet for opbevaringskapacitet vil svare til 12 måneders produktion, hvis der kun udbringes husdyrgødning én gang om året.

Foreningen Biogasbranchen anfører, at det med sletningen af den specifikke opremsning af muligheden for levering til fælles biogasanlæg, forarbejdningsanlæg eller gødningsopbevaringsanlæg er blevet uklart, om den tilstrækkelige opbevaringskapacitet både skal være til stede hos den bedrift, der leverer husdyrgødning til et biogasanlæg, og hos biogasanlægget.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til KL's bemærkning om regulering af opbevaringskapacitet på ejendoms- eller bedriftsniveau bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at det grundlæggende krav om tilstrækkelig opbevaringskapacitet i stk. 1, 1. pkt., er på bedriftsniveau, fordi de regler i bekendtgørelsens kapitel 10 og 11 og i gødskningsbekendtgørelsen, som der henvises til fra § 11, stk. 1, 1. pkt., administreres på bedriftsniveau.

Kravet i § 11, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2 og 3 om tilstrækkelig opbevaringskapacitet i forhold til tilførslen af husdyrgødning fra et dyrehold, gælder på ejendomsniveau, fordi reglerne om tilførsel af husdyrgødning alene er relevante for ejendomme, hvor der produceres husdyrgødning, det vil sige ejendomme med husdyr.

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at den ændring af dokumentationskravet i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 12, som KL foreslår, ikke kan gennemføres

uden fornyet høring, men ministeriet vil overveje det i forbindelse med en senere ændring.

Miljø- og Fødevareministeriet er enig med Brønderslev Kommune i, at tilstrækkelig opbevaringskapacitet afhænger af markdriften, men finder at en eventuel tydeliggørelse heraf skal ske i vejledningen og ikke i bekendtgørelsen.

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at det efter § 11, stk. 4, er klart, at kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet alene skal opfyldes på bedriften og ikke på det biogasanlæg, der modtager husdyrgødning fra en bedrift, da der fra stk. 4 henvises til kravet i stk. 1, og det af stk. 1 fremgår, at kravene omfatter bedrifter henholdsvis ejendomme med dyrehold.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

6. Opbevaring af fast husdyrgødning og bundfald

Brønderslev Kommune anfører, at det med de justerede forslag er vanskeligt at forstå indretningskravene til møddingspladser (og ensilageopbevaringsanlæg), jf. anden linje i forslaget til § 14, stk. 1, (og § 18, stk. 1).

Landbrug & Fødevarer og Økologisk Landsforening er uenige i forslaget om, at kun stalde, der er etableret senest den 1. august 2019, skal omfattes af undtagelsen fra overdækningskravet i § 16, stk. 2.

Efter KL's vurdering er det godt, at bestemmelsen i § 16, stk. 2, præciseres. KL bemærker samtidig, at betegnelsen "traditionelle staldsystemer" ikke anvendes i normtallene. Her anvendes derimod de konkrete staldsystemer, og mulighederne for at etablere stalde baseret på et system med fast gødning og ajle er meget begrænsede. På denne baggrund foreslår KL følgende formulering af § 16, stk. 2: "Staldsystemer etableret efter 1. august 2019 skal også overholde krav om overdækning, selv om der er tale om et system baseret på fast gødning med ajle."

Landbrug & Fødevarer bemærker endvidere, at der generelt er behov for at diskutere overdækningskravet i visse specifikke gødningsopbevaringssystemer, herunder lukkede gødningshuse.

KL ønsker, at det bliver præciseret, om dybstrøelse fra kalvehytter må lægges i markstak. KL bemærker hertil, at dybstrøelse fra kalvehytter typisk kun ligger i ca. otte uger, men vil have en tørstofprocent langt over 30, og at risikoen for udvaskning ikke er væsentlig, såfremt dybstrøelse fra kalve placeres i en overdækket markstak efter reglerne.

KL ønsker desuden en stillingtagen til biodynamikeres kompostering af have- og parkaffald, idet komposteringen stopper ved overdækning. Men da det foruden have- og parkaffald også indeholder husdyrgødning, må komposteringen være omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens overdækningskrav.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til bemærkningerne fra Brønderslev Kommune vedrørende justeringerne i kravene til indretning af møddingpladser og ensilageopbevaringsanlæg bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at bestemmelserne med de foretagne justeringer udtrykker bestemmelsernes overordnede formål, som overholdelsen af bestemmelsernes specifikke krav bidrager til at opnå. For yderligere uddybning af indretningskravene henvises til Miljøstyrelsens vejledning.

Som det fremgår af høringsbrevet er hensigten med undtagelsen fra overdækningskravet i § 16, stk. 2, at tilgodese de produktioner, der allerede er indrettet med et staldsystem baseret på fast staldgødning og ajle og evt. med udlægning i en gødningskegle, og hvor overdækningskravet ikke kan opfyldes i praksis. Efter ministeriets vurdering er der ikke det samme hensyn at tage i forhold til møddinger i tilknytning til nye stalde. For møddinger i tilknytning til nye stalde bør der gælde et overdækningskrav, og Miljø- og Fødevareministeriet er derfor ikke enig med Landbrug & Fødevarer og Økologisk Landsforening i, at undtagelsen i § 16, stk. 2, også skal kunne finde anvendelse på nye stalde.

Miljø- og Fødevareministeriet vil gerne drøfte opbevaring i specifikke opbevaringssystemer, herunder opbevaring i gødningshuse, med Landbrug & Fødevarer. Ministeriet vil igangsætte forsøg vedrørende ammoniakemissionerne og vil på baggrund af heraf overveje, om der er anledning til at justere i husdyrgødningsbekendtgørelsens opbevaringsregler.

KL's ønske om præciseringer og stillingtagen til krav til opbevaring af fast husdyrgødning fra kalvehytter og kompostering af have- og parkaffald sammen med husdyrgødning vurderer Miljø- og Fødevareministeriet bør efterkommes i Miljøstyrelsens vejledning og ikke i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

7. Indretning af ensilageopbevaringsanlæg

Til forslaget om, at et ensilageopbevaringsanlæg skal kunne indrettes med en sidebegrænsning bestående af en vulst, bemærker KL, at det bliver endnu vanskeligere at forestille sig, hvordan en indretning med en rørledning skal fungere i praksis, når rørledningen skal føre afløb hen over en vulst, uden om anlægget og ned til en randbelægning i den anden ende af ensilageopbevaringsanlægget. KL vurderer, at det ikke kommer til at fungere i praksis. Videre bemærker KL, at det ikke virker som en praktisk løsning, at der skal være 2 m fra oplaget til vulsten, hvor der ikke må ligge ensilage. KL opfordrer til, at der overvejes alternativer, f.eks. krav om en større vulst.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Mulighed for rørføring uden for ensilagepladsen som beskrevet i forslagets § 26, stk. 5, 2. pkt., er ment som en pendant til den eksisterende mulighed i § 26, stk. 4, pkt. 2, hvor et af afløbene kan erstattes af en rørledning. Denne rørledning kan enten placeres i selve ensilagesiloen eller uden for pladsen med overholdelse af kravene om tætte lukkede ledninger. Miljø- og Fødevareministeriet er enig med KL's bemærkning omkring vanskeligheden ved at føre en rørledning over en vulst, således at sidste sætning i forslagets § 26, stk. 5, pkt. 2, slettes. Det vil fortsat være

muligt at erstatte afløb fra f.eks. området mellem vulst og ensilage med en rørføring på pladsen til afløb.

Vulsten i kombination med 2 meters friholdelse er et alternativ til en randbelægning. Der gælder i forvejen et krav om, at randbelægningen skal friholdes for ensilage. Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering bør det ikke i praksis give anledning til større vanskeligheder at friholde 2 meter af ensilageopbevaringsanlæggets bund for ensilage end at friholde randbelægningen for ensilage. Miljø- og Fødevareministeriet mener derfor ikke, at der i stedet bør stilles krav om en større vulst.

8. Afstandskrav ved ludning af halm med ammoniak

Landbrug & Fødevarer bemærker, at forslaget om afstandskrav til kategori 1- og 2-natur ved ludning af halm med ammoniak, jf. § 19, stk. 3, er en skærpelse af den eksisterende regulering, som foreningen har svært ved at se behovet for. Landbrug & Fødevarer henviser herved til, at ammoniakludning af halm som udgangspunkt er forbudt og kun vil forekomme helt undtagelsesvist, således at der må være tale om en meget teoretisk risiko for skadevirkning på natur.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Ammoniakludning af halm indebærer et ikke ubetydeligt ammoniaktab. Dette kan have negative konsekvenser bl.a. for nærliggende ammoniakfølsomme naturområder. Påvirkningen af nærliggende naturområder med ammoniak fra ludning af halm er tidsbegrænset. På denne måde ligner emissionerne med ammoniak fra ludning af halm de ammoniakemissioner, der kommer fra markstakke og læskure, som efter husdyrgødningsbekendtgørelsen højst må være placeret samme sted i 12 måneder ad gangen og ikke må placeres det samme sted, før der er forløbet 5 år. Den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse indeholder afstandskrav fra læskure og markstakke til kategori 1- og 2-natur. Da ammoniakpåvirkningen fra ludning af halm miljømæssigt er sammenlignelig med ammoniakpåvirkningen fra den gødning, der opbevares i en markstak, eller afsættes af et dyr i forbindelse med et læskur, er det efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering hensigtsmæssigt, herunder i forhold til at skabe konsistens i regelsættet, at der også for ammoniakbehandling af halm fastsættes afstandskrav til kategori 1- og 2-natur. Hertil kommer, at kategori 1-natur er habitatnatur, og at afstandskrav til kategori 1-natur derfor efter ministeriets vurdering er en forudsætning for ikke at overtræde habitatdirektivet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

9. Vejrafhængige regler

9.1. Anvendelse af ammoniak til ludning af halm

Landbrug & Fødevarer mener, at det fortsat bør fremgå af ordlyden af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 19, stk. 2, at et nedbørsdøgn defineres som et døgn, hvor nedbøren har været større end eller lig med 0,1 mm.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

De foreslåede ændringer af § 19, stk. 2, har ikke haft til hensigt at ændre definitionen af et nedbørsdøgn. Et nedbørsdøgn defineres således også fremadrettet ved, at døgnnedbøren har været større end eller lig med 0,1 mm nedbør. Miljø- og Fødevareministeriet kan derfor imødekomme ønsket om, at definitionen fortsat skal fremgå af ordlyden. Bekendtgørelsesudkastet er ændret i overensstemmelse hermed.

9.2. Undtagelse fra lukkeperioden for flydende husdyrgødning og flydende affald

Landbrug & Fødevarer anfører, at det som udgangspunkt er fornuftigt, at bestemmelsen i § 28, stk. 9, der forlænger udbringningsfristen for flydende husdyrgødning og flydende affald, når nærmere fastsatte nedbørsforhold har været til stede, omlægges til kommuneniveau, da det giver en mere detaljeret opgørelse. Landbrug & Fødevarer anfører imidlertid samtidig, at ændringen vil få betydelige konsekvenser i praksis, idet muligheden for at kunne udnytte undtagelsen vil falde betydeligt, fordi dekadetallene for den relevante periode er betydeligt højere end for klimanormalen. Landbrug & Fødevarer anfører, at dekadetal på månedsniveau er for usikre og foreslår, at der ikke anvendes dekadetal for blot én periode, men som minimum gennemsnittet af tre dekader. Derudover bør kriteriet om, at normalen skal overskrides med minimum 30 pct., efter Landbrug & Fødevarers opfattelse sænkes, så den tekniske ændring ikke bliver en skjult stramning af undtagelsesbestemmelsen, og så sandsynligheden for at kunne udnytte undtagelsen forbliver den samme.

Landbrug & Fødevarer foreslår, at begrebet ”marker” ændres til ”jordbrugsvirksomheden”, således at en forlængelse af fristen for udbringning af flydende husdyrgødning og flydende affald omfatter hele virksomheden og ikke alene de marker, hvor de nærmere fastsatte nedbørsforhold har været til stede.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet har forelagt forslaget om at anvende gennemsnit af tre dekader for DMI, der er enig i, at dekadeværdierne vil have en tendens til at variere mere end gennemsnitstal beregnet for længere perioder, hvorfor det vil være hensigtsmæssigt at benytte en længere referenceperiode. DMI har imidlertid på kommuneniveau alene udarbejdet dekadereferencen for perioden 2006-15. DMI har samtidig oplyst til Miljø- og Fødevareministeriet, at DMI forventer at udarbejde den nye klimanormal 1991-2020 også på kommuneniveau. På baggrund af bemærkningerne fra Landbrug & Fødevarer og henset til forventningen fra DMI om, at 30 års klimanormalen fra 2021 vil foreligge på kommuneniveau, fastholder ministeriet den gældende praksis for så vidt angår klimanormalen. Det vil sige, at indtil klimanormalen foreligger på kommuneniveau, anvendes klimanormalen på regionsniveau. Bekendtgørelsens § 28, stk. 9, er således rettet til i overensstemmelse hermed, ligesom Miljøstyrelsens vejledning vil blive det.

I forhold til Landbrug & Fødevarers forslag om, at begrebet ”marker” i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28, stk. 9, ændres til ”jordbrugsvirksomheden” skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at bestemmelsen, der forlænger udbringningsperioden for flydende husdyrgødning og flydende affald, forudsat nærmere bestemte nedbørsforhold er til stede, er fastsat af hensyn til

driftsmæssige behov hos landbrugserhvervet. Ved fastsættelsen af bestemmelsen er de driftsmæssige behov imidlertid også vejet op imod hensynet til miljøet. Muligheden for at forlænge udbringningsperioden er derfor begrænset til de marker, hvor det som følge af de nærmere fastsatte nedbørsforhold ikke har været muligt at udbringe gødningen før 1. oktober. En ændring af bestemmelsen, der vil medføre, at udbringningsperioden forlænges på samtlige af jordbrugsvirksomhedens arealer vil ikke kunne begrundes med et driftsmæssigt behov hos landbrugserhvervet som følge af nedbørsforholdene, og vil derudover øge risikoen for udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet, hvilket vil være til skade for miljøet.

9.3. Meddelelse af påbud ved erosion af jord under normale vejrforhold

Landbrug & Fødevarer mener, at der til brug for administrationen af påbudsreglen i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 31 bør udarbejdes nogle enkle retningslinjer til kommunerne, der i nærmere omfang fastlægger, hvordan der på baggrund af DMI's analyser kan træffes afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en 20-års hændelse.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Kommunen skal alene meddele påbud efter husdyrgødningsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, hvis der er konstateret erosion under normale vejrforhold. Som det fremgår af § 31, stk. 2, skal kommunen træffe afgørelse om, hvorvidt der har været tale om normale vejrforhold på baggrund af data fra DMI. I tvivlstilfælde skal kommunen kontakte DMI, der foretager en vurdering af, om døgnnedbøren på marken i dagene omkring erosionstidspunktet overskrider det landsdækkende tal for ekstremnedbørshændelser og dermed skal kategoriseres som en 20-års hændelse. I de tilfælde, hvor DMI vurderer, at der ikke er tale om en 20-års hændelse, skal kommunen således meddele påbud om etablering af en foranstaltning, der er egnet til at imødegå erosion efter husdyrgødningsbekendtgørelsens § 30. Retningslinjer for kommunernes administration af bestemmelsen vil blive indarbejdet i Miljøstyrelsens husdyrvejledning.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

10. Opbevaring af flydende husdyrgødning

Brønderslev Kommune er positiv overfor, at logbog for tætheden af naturligt flydelag også kan føres som en fotologbog, men savner et eksempel på, hvordan en sådan kan udformes i praksis.

Favrskov Kommune vurderer, at der er behov for at stille krav om fastmonterede påfyldningstragte på gyllebeholdere der modtager afgasset gylle fra biogasanlæg. Kommunen henviser til, at det herved kan imødegås, at flydelaget ødelægges, eller at den afgassede husdyrgødning lægger sig oven på flydelaget med stor ammoniakfordampning til følge, at der spildes rundt om gyllebeholderen, og at påfyldningsstudsene på tankbilen med den afgassede husdyrgødning tilsvines ved påfyldning. Efter kommunens vurdering er investering i påfyldningstragte ikke en væsentlig økonomisk belastning for den enkelte landmand.

Brønderslev Kommune foreslår, at det overvejes at stille krav om beholderbarrierer ved alle gyllebeholdere, idet kommunen har oplevet, at gylle fra en væltet gyllebeholder beliggende uden for et risikoområde endte i en sø, og at omkostningerne til oprydning endte i over 1 mio. kr.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Muligheden for at føre en logbog som en fotologbog er en videreførelse af gældende ret, men Miljø- og Fødevareministeriet har ikke kendskab til, om muligheden benyttes i praksis, og hvordan en fotologbog i så fald er udformet.

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at et nyt krav om påfyldningstragte på gyllebeholdere, der modtager afgasset biomasse, vil være en skærpelse af de nuværende regler, som vil kræve fornyet høring m.v. Miljø- og Fødevareministeriet vil overveje forslaget i forbindelse med en senere ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Til forslaget fra Brønderslev Kommune om, at der stilles krav om beholderbarrierer ved alle gyllebeholdere, skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at en kommune i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens § 20, stk. 3, kan påbyde særlige foranstaltninger, såfremt en gyllebeholder er anbragt således, at driftsforstyrrelser eller uheld kan medføre alvorlige skader på vandindvindingsanlæg, åbne vandløb, søer over 100 m² og kystvande. Der er i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen således mulighed for at påbyde særlige foranstaltninger i tilknytning til en gyllebeholder, der er beliggende uden for et risikoområde. På denne baggrund vurderer ministeriet, at der ikke er behov for at udvide det generelle krav om beholderbarrierer.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

11. Præcisering af krav om anvendelse til gødningsformål

Foreningen Biogasbranchen foreslår, at det i § 26, stk. 2, tydeliggøres, at muligheden for at afbrænde husdyrgødning som alternativ til udbringning også omfatter eksempelvis fiberfraktionen fra forarbejdet og afgasset biomasse.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Husdyrgødning er også fast husdyrgødning, jf. § 4, nr. 1, litra a, og fast husdyrgødning er også forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på 12 eller derover, jf. § 4, nr. 2. Miljø- og Fødevareministeriet vurderer på denne baggrund, at det fremgår tilstrækkeligt klart af husdyrgødningsbekendtgørelsen, at fiberfraktioner må afbrændes.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

12. Krav om placering, nedbringning eller nedfældning af visse typer af kunstgødning

Til den foreslåede bestemmelse om, at udbringning af diammoniumsulfat (svovlsur ammoniak) uden for perioden 1. februar til 1. april skal ske ved nedfældning, ved nedbringning inden 4 timer eller ved placering i forbindelse med såning, jf. § 27, stk. 11, i høringsversionen af husdyrgødningsbekendtgørelsen bemærker Landbrug & Fødevarer, at blandingskomponenterne i mekanisk blandede gødninger ikke deklarerer, og derfor kan brugeren ikke umiddelbart vide, om gødningen indeholder svovlsur ammoniak. Landbrug & Fødevarer forstår derfor, at mekanisk blandede gødninger foreløbig friholdes. Landbrug & Fødevarer opfordrer Miljø- og Fødevareministeriet til at gå i dialog med Landbrug & Fødevarer og grovvarebranchen med det formål at finde en administrativ enkel og ubureaukratisk model for regulering af mekanisk blandede gødninger.

Flex Fertilizer System anfører, at den foreslåede formulering af § 27, stk. 11-13, er problematisk, da den ikke tager hensyn til de mange former for teknologier til at inhibere eller binde ammonium og bruge amid-kvælstof som gødning. På denne baggrund foreslår Flex Fertilizer System, at kravene ikke skal gælde for flydende gødninger med en pH under 6 eller evt. 5,5. Dette vil ifølge Flex Fertilizer System reducere fordampning kraftigt både igennem ureaseinhibering og igennem forhindring af ammoniakfordampning, og det vil give erhvervet mulighed for at udvikle nye og endnu bedre løsninger på planteernæring.

Flex Fertilizer System oplyser desuden, at de anvender en anden teknik til at begrænse ammoniaktabet end tilsætning af ureaseinhibitor. I deres bladgødninger (der sprøjtes ud på planternes blade til direkte optag) anvendes en kombination af lav pH og tilsætning af calcium/magnesium til at binde ammonium. I de almindelige gødninger er pH meget lav. Firmaet oplyser også, at tilsætning af ureaseinhibitor til gødningerne er unødvendig og fordyrende, hvilket vil være et problem for firmaets eksistens og konkurrenceevne. Firmaet påpeger behovet for en bagatelgrænse, således at gødninger med mikronæringsstoffer kan tilsættes lidt urea og foreslår en grænse på 6 pct. kvælstof.

BioNutria anfører ligesom Flex Fertilizer System, at der bør skelnes mellem bladgødninger, hvor pH under pH 6 er effektivt, så ureaseinhibitorer ikke har nogen effekt, og andre gødninger. BioNutria ønsker en bagatelgrænse for brug af ureaseinhibitorer på f.eks. 10 kg N pr. ha. Virksomheden har endvidere oplyst, at deres gødninger med mikronæringsstoffer kan overholde en bagatelgrænse på i hvert fald 2 pct. kvælstof.

E. Marker A/S anfører også, at der er behov for en bagatelgrænse, der undtager flydende gødninger med lavt kvælstofindhold. E. Marker A/S ønsker desuden, at udbringning af flydende gødning sammen med store vandmængder kan sidestilles med nedbringning. Endelig anfører E. Marker A/S, at det kan være vanskeligt at dokumentere, at der er tilsat en ureaseinhibitor.

BASF A/S foreslår, at der supplerende fastsættes regler om tilsætning af nitrifikationshæmmere til organisk gødning, som kan halvere både kvælstoftab i form af nitrat til udvaskning og lattergasemission. BASF A/S henviser herved til, at brug af husdyrgødning med nitrifikationshæmmere til vintersæd om efteråret ville

være en særdeles god ting, da det vil lette trykket på opbevaringskapaciteten, det ville give vintersæden en bedre start, og det ville spare en stor del af forbruget af svovlsur ammoniak. Videre bemærker BASF A/S, at risikoen for kvælstoftab fra husdyrgødning med nitrifikationshæmmere udbragt om efteråret mindsker omdannelsen af ammonium til nitrat, sådan at kvælstoffet ikke tabes til omgivelserne. BASF A/S anfører endvidere, at brug af nitrifikationshæmmere generelt til både organisk gødning og kunstgødning på "nitratfølsomme" arealer vil kunne begrænse risikoen for uønsket kvælstoftab, og at nitrifikationshæmmere kan anvendes som alternativ til efterafgrøder.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet er opmærksomt på tilsynsproblemerne med de mekanisk blandede gødninger, men en bedrift bør altid kunne få oplyst af sin gødningsleverandør, hvorvidt en mekanisk blandet gødning indeholder svovlsur ammoniak eller urea i fast form, således at nedbringningskravet gælder. Ministeriet opfordrer desuden kommunerne til at anskaffe sig gødningsprøver af både svovlsur ammoniak og urea, så de ved tilsyn i første omgang visuelt kan vurdere, om en mekanisk gødning evt. indeholder gødningskorn med de nævnte gødningstyper. I tvivlstilfælde kan gødningskornene sendes til analyse. Som det fremgår af høringsbrevet, kan dokumentation for tilsætning af ureaseinhibitor f.eks. ske ved fremvisning af kvittering for indkøb af ureaseinhibitor.

Til E. Marker A/S' bemærkning om, hvorvidt store mængder vand udbragt sammen med gødningen kan anses for at være nedbringning, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at dette ikke er tilfældet.

Miljø- og Fødevareministeriet er enig i, at det er relevant med en bagatelgrænse for kravet om nedbringning eller tilsætning af ureaseinhibitorer, således at gødninger, der ved salget fra producenten har et lavt indhold af kvælstof, og hvor dette kvælstof primært er et hjælpestof, ikke omfattes af kravet om nedbringning eller tilsætning af ureaseinhibitor. Ministeriet finder det hensigtsmæssigt at fastsætte en bagatelgrænse på 6 pct., således at gødninger med et kvælstofindhold på under 6 pct. ikke omfattes af krav om nedbringning eller tilsætning af ureaseinhibitorer. Efter ministeriets vurdering vil den samlede miljømæssige effekt fortsat opnås ved denne bagatelgrænse.

Miljø- og Fødevareministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt som foreslået af BioNutria at fastsætte en bagatelgrænse på 10 kg N pr. ha, da det i praksis ikke er muligt at føre tilsyn med overholdelsen af en sådan bestemmelse.

Miljø- og Fødevareministeriet har kontaktet de nuværende leverandører af flydende gødning i Danmark. Over 95 pct. af markedet vurderes at være dækket af DanGødning eller Flex Gødning, som begge samtidigt tilbyder at levere NBPT/NPPT som ureaseinhibitor, således at den flydende gødning kan udbringes uden krav om nedbringning, da NBPT/NPPT er en bredt anerkendt ureaseinhibitor.

Under 5 pct. af markedet udgøres af gødning fra andre leverandører af flydende gødning, som i visse tilfælde anvender andre metoder til at undgå ammoniaktab ved udbringning end tilsætning af ureaseinhibitor. Ministeriet har fået tilsendt en

række oplysninger om disse metoder men har ikke på kort sigt mulighed for at vurdere miljøeffekten af disse metoder. Da kravet er kommet med kort varsel, har disse firmaer heller ikke haft tid til at udarbejde og samle den fornødne dokumentation.

På denne baggrund har Miljø- og Fødevareministeriet som ny § 27, stk. 15, indsat en dispensationsmulighed. Det fremgår heraf, at Miljøstyrelsen efter ansøgning fra virksomheder, der sælger flydende kunstgødning, kan dispensere til at bedrifter kan anvende andre metoder til reduktion af ammoniakemissionen end de, der fremgår af stk. 12-14. Miljøstyrelsen kan i dispensationen til virksomheden fastsætte krav om tilvejebringelse af dokumentation for den ammoniakreducerende effekt inden for en fastsat tidsfrist og vilkår, som de bedrifter, der anvender gødningen, skal overholde.

Det er hensigten, at dispensationsprocessen kan foregå i flere tempi. Først indgiver virksomheden en dispensationsansøgning til Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen kan på baggrund af ansøgningen meddele dispensation til, at virksomhedens gødningsprodukter anvendes i en nærmere afgrænset periode, mens virksomheden fremskaffer dokumentation for den ammoniakreducerende effekt. Inden den frist, som Miljøstyrelsen har fastsat, skal virksomheden indsende den krævede dokumentationen til Miljøstyrelsen.

Herefter skal Miljøstyrelsen vurdere den dokumentation, som virksomheden har indsendt. Hvis dispensationens tidsbegrænsning udløber, inden Miljøstyrelsen er færdig med at vurdere den modtagne dokumentation, vil Miljøstyrelsen kunne forlænge dispensationen. Miljøstyrelsen kan desuden ændre i dispensationens vilkår, herunder ophæve eksisterende vilkår og fastsætte nye vilkår. Det er således muligt for Miljøstyrelsen f.eks. at fastsætte vilkår om yderligere dokumentation.

Det er hensigten, at Miljøstyrelsens dispensation – inklusive eventuelle forlængelser – skal have en varighed, der sikrer, at gødningsprodukter fra virksomheder, der rettidigt ansøger om dispensation, kan være omfattet af dispensationen, indtil Miljøstyrelsen enten kan bekræfte, at produktet/metoden har en tilstrækkelig ammoniakreducerende effekt, og produktet/metoden på baggrund heraf er indarbejdet i husdyrgødningsbekendtgørelsen, eller Miljøstyrelsen kan afkræfte effekten af produktet/metoden.

Dispensationsordningen er målrettet eksisterende virksomheder med et igangværende salg af kunstgødning. Det følger derfor af bestemmelsen, at en ansøgning om dispensation skal være indgivet senest den 1. januar 2020. Såfremt der i fremtiden opstår nye alternative metoder til at begrænse ammoniakemissionerne fra kunstgødning på, vil dokumentationen for effekten af disse metoder skulle foreligge, inden de indarbejdes i husdyrgødningsbekendtgørelsen som alternativer til kravet om nedbringning eller tilsætning af ureaseinhibitor.

Kravet om nedbringning eller tilsætning af ureaseinhibitor træder i kraft den 1. januar 2020, jf. ikrafttrædelsesbestemmelsen i § 57, stk. 2. Muligheden for at søge om dispensation gælder fra den 1. august 2019. Hensynet bag den forskudte ikrafttræden er at give virksomheder, der sælger flydende kunstgødning, mulighed

for at indsende en dispensationsansøgning, inden kravet træder i kraft. Virksomheder, der ønsker at opnå en dispensation, opfordres til hurtigst muligt at indgive en ansøgning herom, så Miljøstyrelsen kan indlede sagsbehandlingen.

Et krav om tilsætning af nitrifikationshæmmere til organisk gødning, som foreslået af BASF vil være et omfattende nyt krav, som skal vurderes politisk i forhold til hele indsatsen overfor vandmiljøet og klimaet hvilket bl.a. vil kræve vurdering af de miljømæssige og erhvervsmæssige konsekvenser, fornyet høring m.v.

13. Regulering af zink

Brønderslev Kommune foreslår, at tilsynet med overholdelsen af reglerne om zink overføres til Landbrugsstyrelsen, idet det er Landbrugsstyrelsen der fører tilsyn med overholdelsen af kravene vedr. udbringningsmængderne i forhold til kvælstof.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

I modsætning til udbringningsmængderne i forhold til kvælstof, som opgøres på bedriftsniveau, er reguleringen af udbringningen af husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt receptpligtig medicinsk zink, i vid udstrækning målrettet de specifikke arealer, der tildeles husdyrgødningen. Det er derfor efter Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse hensigtsmæssigt, at tilsynskompetencen ligger hos kommunen.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

14. Regulering af bioaske, herunder aske fra forbrændt husdyrgødning

14.1. Afbrænding af madaffald

Dansk Affaldsforening mener, at der skal være de rette incitamenter til, at digistaten fra de biogasanlæg, der modtager madaffald, ikke brændes men tilbageføres til landbrugsformål. Foreningen henviser herved til, at gevinsten ikke står mål med de omkostninger der er ved at adskille strømmen fra restaffald til energiudnyttelse i vores kraftvarmeanlæg, hvis madaffald udelukkende skal bruges til energiformål, og den gode fortælling til de borgere, der udsorterer madaffaldet netop med henblik på recirkulering af næringsstoffer, går tabt.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet har ikke kendskab til, at der i praksis sker forbrænding af afgasset biomasse indeholdende madaffald. Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering bringes afgasset biomasse ud på markerne som gødning. Der skal betales en afgift, når affald bliver sendt til forbrænding, hvilket skaber et incitament til at genanvende fremfor at afbrænde affald. Nye forpligtende EU-direktivmål på affaldsområdet fastsætter, at medlemsstaterne skal genanvende mere affald, end i dag, og alle medlemsstater skal fra udgangen af 2023 bl.a. indsamle madaffaldet særskilt med henblik på genanvendelse

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

14.2. Regulering af den højest tilladte årlige dosering af fosfor i skove via Register for Gødningsregnskab

Dansk Skovforening, Genanvend biomasse og HedeDanmark finder det uhensigtsmæssigt, hvis en skovejendoms modtagelse af bioaske fremover forudsætter tilmelding til Register for Gødningsregnskab.

Dansk Skovforening ønsker mulighed for at kunne sprede askemængden ad færre gange, end hvad bekendtgørelsesudkastet lægger op til. Dansk Skovforening gør opmærksom på, at der ofte er store økonomiske omkostninger forbundet med udbringning i skov, og det derfor er vigtigt at kunne udbringe en større mængde bioaske ad gangen.

Dansk Skovforening, Genanvend biomasse og HedeDanmark mener, det er en ulempe for specielt de mindre bedrifter, at de foreslåede ændringer af reguleringen af bioaske ikke længere vil give mulighed for at give en treårig dosering af fosfor på en hel bedrift og så vente 3 år, før der atter gødes med fosfor. Dansk Skovforening, Genanvend biomasse og HedeDanmark mener, den foreslåede regulering vil medføre, at bioaske kun vil blive udbragt på de større bedrifter og opfordrer på denne baggrund til, at reguleringen åbner op for, at der kan gives dispensation til bedrifter under 30 ha, så de fortsat vil kunne udbringe bioaske på hele bedriften hvert 3. år.

Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) anfører, at muligheden for at en skovejager kan vælge at tilføre mere fosfor til et skovareal ved at udbringe tilsvarende mindre fosfor på markjord eller skov, der udgør en del af harmoniarealet, alene vil være en mulighed på store ejendomme.

Dansk Fjernvarme anfører, at det ikke er økonomisk rentabelt at udbringe så små mængder bioaske, hvorfor den foreslåede regulering vil stoppe udnyttelsen af bioaske til gødskning af skove og medføre øget behov for deponering.

Dansk Fjernvarme, Dansk Skovforening og Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) bemærker, at forskningsprojektet ASHBACK har kortlagt virkningen af bioaske på jordbundsorganismerne og på miljøet i øvrigt, og at det heri anbefales, at det bliver muligt at tilføre 9 ton pr. ha på én gang for en periode på 75 år. Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) bemærker videre, at der i forbindelse med produktion af flis fjernes næringsstoffer fra skovene, og at en stor del af disse næringsstoffer findes i asken og bør recirkuleres til skovene for at sikre en bæredygtig skovdrift. Resultaterne fra projektet viser, at spredning af 3-9 tons aske pr. ha i skovene ikke medfører negative miljøeffekter, og at 9 ton aske pr. ha pr. trægeneration typisk vil sikre balance i næringsstofstrømmene.

Dansk Skovforening og Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) påpeger vigtigheden af at recirkulere næringsstofferne, så skovene lever op til skovlovens krav om at opretholde dyrkningsgrundlaget. Københavns Universitet anfører endvidere, at der er behov for en regulering, der tager hensyn til skovenes beskedne næringsstofbehov over en omdrift, der er længere end landbrugsafgrøders.

Fromsseier Plantage A/S mener, at den kommende regulering bør give mulighed for at udbringe 3 tons tørstof bioaske pr. 10 år, hvilket bioaskebekendtgørelsen giver mulighed for i dag. Mindre doseringer vil ifølge Fromsseier Plantage A/S betyde flere kørsler og dermed større risiko for køreskader.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til bemærkningerne fra Dansk Skovforening, Genanvend biomasse og HedeDanmark om, at det er uhensigtsmæssigt, hvis en skovejendoms modtagelse af bioaske fremover forudsætter tilmelding til Register for Gødningsregnskab, skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at det er gødskningsloven og ikke husdyrgødningsbekendtgørelsen, der regulerer registreringspligten.

For planperioden 2019/2020, der starter den 1. august 2019, følger registreringspligten af § 2 i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, jf. lovbekendtgørelse nr. 996 af 25. juni 2018 (den tidligere gødskningslov). Det følger af overgangsbestemmelsen i § 58, stk. 5, i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag (gødskningsloven). Efter disse regler omfatter registreringspligten på visse betingelser virksomheder, der har husdyr eller som modtager husdyrgødning eller anden organisk gødning, hvorimod virksomheder der alene anvender kunstgødning eller bioaske, og som ikke har husdyr, ikke omfattes.

Med virkning fra planperioden 2020/2021, der starter den 1. august 2020, følger det af gødskningslovens § 5, stk. 2, nr. 3, at registreringspligten bl.a. omfatter virksomheder, der disponerer over et areal med afgrøder på 10 ha eller derover, som er omfattet af en fosfornorm på mere end 0 kg P.

Det bemærkes, at husdyrgødningsbekendtgørelsens fosforregulering som udgangspunkt omfatter jordbrugsvirksomheder. Disse defineres i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 25, som virksomheder, der er registreret efter § 2 i den tidligere gødskningslov. For bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder, følger det af høringsversionen af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 36, at der maksimalt må udbringes 30 kg P pr. ha harmoniareal pr. planperiode fra husdyrgødning, øvrige organiske gødningstyper og bioaske.

Miljø- og Fødevareministeriet er efter høringen blevet opmærksomt på, at § 36, om bedrifter der ikke er omfattet af gødningsregnskabet, bør justeres, da der ikke er taget højde for skove uden harmoniareal, som har et gødskningsbehov og en fosfornorm i den gældende bestemmelse. § 36 ændres derfor således, at det bliver tilladt at udbringe 15 kg P pr. ha pr. planperiode i skove, der har en fosfornorm.

Som angivet i høringsbrevet er Miljø- og Fødevareministeriet opmærksomt på, at det bliver vanskeligere at udbringe bioaske på ejendomme, som udelukkende har mindre skov, idet det ikke længere er muligt at tilføre fosfor for mange år ad gangen på hele bedriften. Opgørelsen af fosforarealkravet foretages dog årligt som gennemsnit på bedriftsniveau, hvilket betyder, at der på den enkelte mark kan tilføres for flere år ad gangen, så længe det årlige krav på bedriftsniveau overholdes. Det er af administrative årsager ikke muligt at indarbejde særlige løsninger for bioaske, hvor opgørelserne på visse punkter foretages over flere år.

Problemstilling er helt tilsvarende med de ændringer, der skete med fosforkravene for affald i 2017, hvor det på tilsvarende måde blev vanskeligt for små bedrifter at modtage store mængder affald. De administrative, tilsyns- og miljømæssige fordele ved at indarbejde bioaske (og tidligere affald) i et samlet fosforregnskabssystem er betydelige, og det vurderes ikke proportionalt at omlægge gødningsregnskabssystemet for kvælstof og fosfor til flerårige løsninger for at imødekomme muligheden for udbringning af bioaske én gang i små skove fremfor flere gange fordelt over flere år.

Miljø- og Fødevarerministeriet er dog opmærksomt på, at det for mindre skovejendomme kan være vanskeligt at håndtere en udbringning på en tredjedel af bedriftens areal hvert tredje år, og ministeriet vil derfor frem mod en senere bekendtgørelsesændring undersøge, hvorvidt det er muligt og hensigtsmæssigt at indføre en særlig "småskovsordning" i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 36 for de skovejendomme, der ikke er jordbrugsvirksomheder, og i Register for Gødningsregnskab for skovejendomme, der er jordbrugsvirksomheder, der imødekommer behovet for at udbringe flere års dosis på én gang.

14.3. Fosfornormer for skove

HedeDanmark anfører, at muligheden for recirkulering af næringsstofferne fra flisaske tilbage til skoven er vigtig og sker i stigende grad. Dansk Skovforening, Fromsseier Plantage A/S, Genanvend Biomasse og Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) anfører, at det er problematisk, at etableret højskov/plantage (skov over 3 meter) hverken er tildelt kvælstof-, fosfor- eller kaliumnorm, når det af udkast til husdyrgødningsbekendtgørelsen fremgår, at bioaske kun må udbringes til afgrøder, der er omfattet af norm for henholdsvis kvælstof, fosfor eller kalium.

HedeDanmark bemærker, at det af "Vejledning om gødsknings- og harmoniregler" fremgår, at "skovdrift, alm." ikke har en norm for hverken kvælstof, fosfor eller kalium, og at det bør sikres, at denne type skov tildes en afgrødekode, så udbringning af aske er en mulighed. Dansk Fjernvarme bemærker, at manglende fosfornormer indebærer, at det ikke længere vil være muligt at udbringe bioaske i visse skove.

Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) henviser til, at husdyrgødningsbekendtgørelsen omtaler en fosfornorm på 30 kg pr. ha for harmoniarealer og 15 kg P pr. ha på øvrige arealer, jf. § 40, stk. 4, og bemærker, at det er uklart, hvordan reglerne om henholdsvis 0 kg (ingen norm), 15 kg og 30 kg P skal fortolkes i forhold til skove, jf. §§ 35-37.

Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) bemærker, at hvis skov får en fosfornorm på 30 kg. P pr. ha pr. planperiode, må der under forudsætning af, at reglerne i bioaskebekendtgørelsen overholdes, spredes ca. 1,5 ton aske pr. ha pr. planperiode. Hvis skov får tildelt en fosfornorm på 15 kg P pr. ha pr. planperiode, skal der udbringes aske 12 gange i løbet af en trægeneration. Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) gør opmærksom på det u hensigtsmæssige i, at reguleringen tilskynder til udbringning ad mange omgange, da det vil kunne medføre flere

køreskader på jorden. Dertil kommer, at udbringning i skov ofte foretages af eksterne entreprenører, hvorfor flere udbringninger vil medføre større økonomiske omkostninger.

Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at vejledningen til husdyrgødningsbekendtgørelsen tilføjes de øvrige miljøregler for bioaske vedr. grænseværdier for tungmetaller og tørstof m.v., der fortsat vil være reguleret i bioaskebekendtgørelsen, så brugeren af bioasken kan orientere sig i den samlede regulering ét sted.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til bemærkningerne fra Københavns Universitet (Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning) om, at det er uklart, hvordan reglerne om henholdsvis 0 kg (ingen norm), 15 kg og 30 kg P skal fortolkes i forhold til skove, jf. §§ 35-37, skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at der er redegjort for disse regler i Landbrugsstyrelsens vejledning om gødsknings- og harmoniregler.

Miljø- og Fødevareministeriet er enig i, at der er behov for præciseringer af afgrødekoderne for skov. Det er hensigten, at der fremadrettet bliver to afgrødekoder for almindelig skov. Det forventes, at afgrødekode 581, der efter gældende ret omfatter nyttilplantning i skov med træhøjde under 3 m, fremover vil omfatte alle skove, hvor der er fjernet vedmasse de senere år, og hvor der derfor er et gødningsbehov. Det forventes, at fosfornormen på 15 kg P pr. ha fastholdes. Afgrødekode 580 vil være anden skov, hvor der ikke fjernes vedmasse, og hvor der derfor ikke er et gødningsbehov, og hvor der derfor ikke må tildeles bioaske. Ministeriet er ikke enig i, at reglerne giver anledning til flere kørsler. Ved en norm på f.eks. 15 kg P pr. ha, kan der stadig udbringes 3 tons eller 4½ tons aske pr. ha som ønsket, såfremt der kun udbringes aske på henholdsvis en fjerdedel eller en sjettedel af det samlede skovareal på bedriften. Hvis skovarealet er et harmoniareal, hvor der i praksis kan udbringes husdyrgødning, kan der med disse forudsætninger udbringes 3 tons aske pr. ha på halvdelen af arealet. I de førnævnte tilfælde vil problemet være mindre eller helt forsvinde, hvis fosfortilførslen også kan fordeles på landbrugsjorde tilhørende samme bedrift.

Udover afgrødekode 581 vil skove med afgrødekoderne 582-594 og 602-605 også være omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 4, nr. 3, idet omfangsarealerne ikke er harmoniarealer, da der også til disse er knyttet en fosfornorm. Miljø- og Fødevareministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt at udbygge vejledningen til husdyrgødningsbekendtgørelsen med grænseværdier for tungmetaller og tørstof m.v., der fortsat vil være reguleret i bioaskebekendtgørelsen. Ministeriet vurderer, at behovet mere hensigtsmæssigt kan imødekommes ved, at der henvises fra vejledningen om husdyrgødningsbekendtgørelsen til reglerne i bioaskebekendtgørelsen.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

14.4. Fratrækning af fosfor i bioaske fra halm i jordbrugsvirksomhedens forbrug af fosfor

Landbrug & Fødevarer er positive overfor, at der indføres mulighed for fradrag af fosfor i tilfælde, hvor en virksomhed leverer halm til et fyringsanlæg og modtager halmaske derfra.

Genanvend Biomasse finder det uhensigtsmæssigt, at muligheden for at fratrække fosfor i bioaske fra halm i jordbrugsvirksomhedens forbrug af fosfor er betinget af, at der foreligger dokumentation for fyringsanlæggets modtagelse af halmen og dokumentation for jordbrugsvirksomhedens modtagelse af bioaske fra fyringsanlægget. Genanvend Biomasse bemærker, at det ikke altid er halmleverandøren, der modtager bioasken, og at det centrale må være, at den, der leverer halmen, kan dokumentere leveringen.

Landbrug & Fødevarer, Danske Halmleverandører og Foreningen Biogasbranchen bemærker, at det er positivt, at der indføres en mulighed for fradrag af fosfor i fosforbruget, når en virksomhed sælger halm fra sine arealer. Danske Halmleverandører og Foreningen Biogasbranchen er imidlertid uforstående over for, at ordningen udelukkende omfatter halmleverandører, der sælger til forbrændingsanlæg, hvorfra de modtager halmasken retur.

Foreningen Biogasbranchen anfører, at reguleringen er en barriere for, at landmænd låner halmen ud til husdyrgødningsbaserede biogasanlæg, da de straffes i gødningsregnskabet sammenlignet med direkte nedmuldning af halmen. Videre bemærker foreningen, at halm i biogasanlæg er et vigtigt element til at sikre, at en øget mængde husdyrgødning afgasses i biogasanlæg, da halm er den største, sikreste og lettest tilgængelige lokale ressource til at supplere gyllen og dermed muliggøre øget afgang af gyllen til gavn for klimaet, vandmiljøet og lugtgener.

Foreningen Biogasbranchen anfører, at reguleringen medfører en skævvridning mellem afbrænding og afgang, som er særdeles uhensigtsmæssig, da biogasanlæg sikrer en optimal genanvendelse af næringsstofindholdet, hvor alle næringsstoffer recirkuleres. Foreningen Biogasbranchen påpeger i denne forbindelse, at afgang af halm ifølge Syddansk Universitet sikrer den samme langsigtede kulstoflagring i jorden tilsvarende direkte nedmuldning til gavn for jordens dyrkningssegnethed, evne til at holde på vand og næringsstoffer og det globale klima.

Foreningen Biogasbranchen er enig i Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser i høringsbrevet om fordelene ved at udnytte halmressourcens energipotential og påpeger, at denne tankerække burde føres til ende med en konklusion om, at der er endnu mere, der taler for, at denne energimæssige udnyttelse sker via biogasanlæg. Foreningen Biogasbranchen bemærker i denne forbindelse, at husdyrgødningsbekendtgørelsen allerede sikrer, at det totale fosforindhold i den afgassede biomasse indgår i fosforregnskabet, hvorfor der hverken er faglige, praktiske, beregningsmæssige eller politiske argumenter for ikke at udvide fradragsmuligheden til også at omfatte biogasanlæg.

Danske Halmleverandører foreslår, at alle, der sælger halm på kontrakt fra markerne, får mulighed for at fratrække fosfor på de arealer, der hentes halm fra. Den som efterfølgende udbringer den anvendte halm eller restprodukt herfra skal så lægge en tilsvarende mængde fosfor til i gødningsregnskabet. Danske Halmleverandører påpeger, at det ikke fremgår af høringsmaterialet, hvorfor der skelnes mellem forskellige anvendelsesmuligheder for halm og mener ikke, at reguleringen skal skelne mellem om halmen har været anvendt i forbrændingsanlæg, biogasanlæg eller til udtræk af f.eks. voks eller lignende.

Danske Halmleverandører foreslår, at ordningen udvikles, så der tages mere hensyn til de halmmængder, der fjernes fra markerne. Foreningen bemærker i denne forbindelse, at teknologien forventes at kunne sikre en enkel registrering og dokumentation for halmmængder og dermed mængden af fosfor, der fjernes fra markerne.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at fradraget på 2,5 kg P pr. ha formentlig svarer nogenlunde til den mængde fosfor i halm, der i gennemsnit fjernes fra marker i Danmark, men anfører, at hovedparten af den halm, der leveres til fyringsanlæg, formentlig stammer fra jorde med høje udbyttepotentialer og udbredt dyrkning af vintersæd, hvorfor fradraget er sat for lavt. Landbrug & Fødevarer foreslår, at fradraget hæves til 3 kg P pr. ha (svarende til 4 ton hvedehalm pr. ha).

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Muligheden for at fratrække fosfor fra modtaget bioaske fra eget halm leveret til fyringsanlæg er en undtagelse fra de generelle regler, som indføres, fordi der foreligger en klar kobling mellem produktion og levering af halm og modtagelse af aske på samme bedrift, og fordi muligheden i et vist omfang har eksisteret i den tidligere regulering.

En bredere anvendelse af fradrag for modtagelse af gødninger, hvor der kan være fosfor fra leveret halm, vil kræve et omfattende analysearbejde, idet en række problemstillinger og spørgsmål skal afklares. Hvis halm leveret til biogasanlæg skal give grundlag for fradrag fra afgasset gylle, vil det f.eks. være vanskeligt at argumentere for, hvorfor afsætning af dybstrøelse (som også indeholder halm fra bedriftens marker) ikke også skal give grundlag for et fradrag, hvorved hele husdyrgødningsdelen kommer i spil. I det hele taget kommer halmoverførsler mellem bedrifter i spil, idet dette reelt også er overførsel af fosfor, hvilket så også kan begrunde at udbytteforhold og afgrødevalg bør inddrages.

Miljø- og Fødevareministeriet fastholder derfor, at bundfradraget kun omfatter bedrifter, som afsætter halm og modtager aske, idet en yderligere udvidelse af fradrag og korrektion i sidste ende vil risikere en markant forøgelse af kompleksiteten og administrationsbyrden som følge af fosforkravene. En sådan yderligere detaljering af kravene vil også kunne have betydelige konsekvenser for erhvervet, såfremt de skal være miljømæssigt neutrale. Ministeriet er dog åbent overfor at drøfte mulighederne for en yderligere detaljering af beregningsmodellen i forbindelse med en senere bekendtgørelsesændring.

I forhold til fosforfradraget er der kommet et opdateret fagligt grundlag med fosforudredningen fra Aarhus Universitet². Det fremgår heraf, at fosforindholdet i hvede er 3,2 kg P pr. ha, vinterbyg 2,7 kg P pr. ha og vinterraps 3,3 kg P pr. ha. Vårbyg har en fosforfraførsel på 2,3 kg P pr. ha. Henset til den forholdsmæssige andel af de forskellige halmtyper er Miljø- og Fødevareministeriet derfor enig med Landbrug & Fødevarer i, at det vil være mere retvisende i forhold til fosforindholdet i halm leveret til fyringsanlæg at tage udgangspunkt i en fosforfraførsel på 3 kg P pr. ha. Miljø- og Fødevareministeriet har desuden foreslået bestemmelsen præciseret, herunder ved at opdele bestemmelsen i tre stykker.

Til bemærkningerne fra Genanvend Biomasse om, at det er uhensigtsmæssigt, at muligheden for at fratrække fosfor i bioaske fra halm i jordbrugsvirksomhedens forbrug af fosfor er betinget af, at der foreligger dokumentation for fyringsanlæggets modtagelse af halmen og dokumentation for jordbrugsvirksomhedens modtagelse af bioaske fra fyringsanlægget, fordi det ikke altid er halmleverandøren, der modtager bioasken, skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at dokumentationskravene er nødvendige af administrative hensyn, men at de ikke er til hinder for, at f.eks. en maskinstation fungerer som formidler af halm og bioaske, så længe kontrakten på levering af halm og bioaske er indgået direkte mellem halmproducenten og fyringsanlægget.

14.5. Ændringer af bioaskebekendtgørelsen udover konsekvensændringerne

Nature Energy påpeger nødvendigheden af, at bilag 1 i bioaskebekendtgørelsen tilrettes, så det bliver enslydende med bilaget i VE-loven. Er dette ikke en mulighed, ønsker Nature Energy, at der til bilaget i bioaskebekendtgørelsen tilføjes ”brændselspiller af afgassede fiberfraktioner fra halm og træ”.

Dansk Skovforening og Genanvend Biomasse ønsker, at bilag 1 i bioaskebekendtgørelsen harmoniseres med bilag 1 i bekendtgørelse om biomasse affald (biomassebekendtgørelsen).

Genanvend Biomasse mener desuden ikke, at indholdet af tørstof bør være det, der begrænser doseringen af aske, men udelukkende mængden af tungmetaller. Genanvend Biomasse spørger yderligere til, hvordan reguleringen i praksis er af bioaske, der blandes med andre affaldstyper og dermed skal håndteres efter affald til jord-bekendtgørelsen, når bioaske ikke står på affald til jord-bekendtgørelsens bilag.

KL mener ikke, at det virker rationelt, at der skal meddeles tilladelse efter § 19 i miljøbeskyttelsesloven ved udbringning af ”gødningstyper”, der ikke er optaget på bilag 1 i bioaskebekendtgørelsen. KL foreslår, at det i stedet kunne fremgå af bekendtgørelsen, at reglerne i kap 5-10 i affald til jord-bekendtgørelsen vil træde i

---

² Aarhus Universitet, 2019. Anvendelse af gødning i dansk landbrug i relation til indførsel af fosforlofter. Rapport fra DCA.

kraft, medmindre kommunen afgør, at der skal meddeles § 19-tilladelse, hvori der stilles skærpede krav.

Desuden har KL en række tekstnære forslag til ændringer af bekendtgørelsen og dennes bilag.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til bemærkningerne fra Nature Energy, Dansk Skovforening, Genanvend Biomasse og KL angående ønsker om yderligere ændringer af bioaskebekendtgørelsen og dennes bilag bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at ministeriet er opmærksomt på, at der er behov for opdatering af den gældende bioaskebekendtgørelse, der er fra 2008, hvilket også fremgik af høringsbrevet. Miljøstyrelsen arbejder på det faglige grundlag herfor, således at et udkast til revideret bioaskebekendtgørelse snarest muligt kan sendes i høring.

Hovedfokus for de foretagne ændringer i den nye bioaskebekendtgørelse er konsekvensændringer som følge af, at reguleringen af fosforindholdet i bioaske indarbejdes i husdyrgødningsbekendtgørelsens fosforregulering. Der er derfor for nuværende ikke taget stilling til de forslag i høringssvarene, som ikke drejer sig om konsekvensændringerne. Alle kommentarerne vil dog tages med i en videre proces med at revidere bioaskebekendtgørelsen generelt.

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker yderligere til høringsvaret fra Genanvend Biomasse om, hvordan reguleringen i praksis er af bioaske, der blandes med andre typer affald, at dette spørgsmål må håndteres gennem en vejledningsindsats på området. Miljø- og Fødevareministeriet vil tage initiativ hertil.

Yderligere bemærker Miljø- og Fødevareministeriet til KL's spørgsmål om § 19-tilladelser, at forslaget fra KL ikke vil være en mulighed, da bioaskebekendtgørelsen, som er udstedt med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 5, netop er en undtagelse til hovedreglen om, at der i alle tilfælde skal gives en tilladelse til udbringning jf. miljøbeskyttelseslovens § 19. Det betyder, at det for at leve op til hjemmelsbestemmelsen i miljøbeskyttelsesloven, er nødvendigt at fastsætte specifikke regler for hvilke typer affald, der uden tilladelse kan udbringes på f.eks. landbrugsjord.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

15. Reguleringen af fosforindholdet i kompost m.v.

Dansk Affaldsforening bemærker, at det er nyt for branchen, at kompost skal indgå i gødningsregnskaber, og at der ikke er udarbejdet hjælp for landmændene til opgørelse af fosforindholdet i kompost. Dansk Affaldsforening opfordrer til, at råkompost og kompost kommer til at indgå i gødskningsbekendtgørelsen, så anvendelse og registrering af disse fraktioner bliver så operationelt som muligt. I forlængelse heraf spørger Dansk Affaldsforening, om det er nødvendigt at bestemme det konkrete fosforindhold i den pulp, der afsættes til biogasanlæg, og som omsættes til et generisk fosforloft for affaldsandelen.

Landbrug & Fødevarer anfører, at der burde indføres mulighed for at anvende en udnyttelsesprocent for fosfor lige som for kvælstof, således at jordforbedringsmidler som eksempelvis have- og parkaffald, der formodes at have en meget lav udnyttelsesprocent, kan udbringes uden at skulle indregnes fuldt ud i fosforregnskabet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet forstår bemærkningerne fra Dansk Affaldsforening således, at der foreslås fastsættelse af normer for kompost i gødskningsbekendtgørelsen svarende til husdyrnormerne for fosforindholdet i forskellige typer af husdyrgødning. Hertil skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at det fremgår af den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse og fremover af gødskningsbekendtgørelsen, at N- og P-indholdet i anden organisk gødning end husdyrgødning fastsættes ved prøver. Dette skyldes, at materialet ikke er ensartet og homogent, hvorfor indholdet af næringsstoffer varierer.

I forhold til ønskerne om et udnyttelseskrav for fosfor henvises til fosforudredningen fra Aarhus Universitet³, som påpeger, at der på længere sigt ikke er den store forskel på værdien af forskellige fosforkilder, idet gødskning med fosfor som regel er et spørgsmål om at opretholde et tilstrækkeligt fosforindhold på længere sigt, og at den umiddelbare plantetilgængelighed af forskellige fosforkilder i denne sammenhæng ikke har den store betydning.

Det fremgår af en undersøgelse fra SEGES fra 2017⁴, at have- og parkaffald indeholder en ikke ubetydelig mængde fosfor på lidt over 1 kg P pr. ton komposteret have- og parkaffald. Ved anvendelse af 30 tons komposteret have- og parkaffald pr. ha tilføres jorden således 32 kg P pr. ha. I undersøgelsen nævnes, at fosfor indgår i jordpuljen, og at udnyttelsen kan sættes til 100 pct.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

16. Justering og præcisering af krav til jordprøver for påvisning af lave fosfortal ved korrektion af fosforloft

Landbrug & Fødevarer foreslår, at der i § 39, stk. 2, ikke henvises til markopdelingen ved kvælstofkvoteberegningen, men at der blot står "marker". Foreningen henviser herved til, at bestemmelsen giver udfordringer ved opdeling af marker i delmarker. Ved at ændre terminologi til "marker" kan ordet tolkes som hovedmarker, og hvis en markopdeling sker i længere tid end 5 år, så vil der fremover skulle tages separate jordprøver på delmarkerne.

---

³ Aarhus Universitet, 2019. Anvendelse af gødning i dansk landbrug i relation til indførsel af fosforlofter. Rapport fra DCA.

⁴ SEGES Økologi Innovation, 2017. Stor undersøgelse af kvalitet og tilgængelighed af have- og parkaffald hos alle landets kommuner. Tilgængelig på Internet: https://www.landbrugsinfo.dk/oekologi/planteavl/sider/3694_06-2017-cala-have-parkaffald-potentiale-paa-oekologiske_marker.pdf

Videre foreslår Landbrug & Fødevarer, at der indføres en minimumstørrelse af marken, før der er krav om udtagning af jordprøver, eksempelvis 2 ha, eller at der alternativt skal udtages en prøve for hver 5 ha harmoniareal fordelt over hele bedriften, således at en bedrift på 100 ha højst skal udtage 20 jordprøver uanset størrelsen af markerne. Ved at følge det sidstnævnte forslag vil reglerne om jordprøver svare til husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for undtagelsesbrug.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

På baggrund af bemærkningerne fra Landbrug & Fødevarer har Miljø- og Fødevareministeriet fjernet henvisningen til markopdelingen ved kvælstofkvoteberegningen i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 39, stk. 2, så der i stedet som foreslået af Landbrug & Fødevarer nu blot står mark. Herved undgås den fejlslutning, at begrebet mark anvendes i en anden betydning i § 39, stk. 2, end andre steder i bekendtgørelsen.

Som det også fremgår af Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger under punkt 2.15, så skal "Mark" som geografisk afgrænsning som hidtil forstås på samme måde som i regler i medfør af gødskningsloven. I bekendtgørelse om markblok, elektronisk fællesskema og elektroniske tilsagnsskemaer defineres mark således som et sammenhængende jordstykke, som i tilsagnsskema anmeldes med et marknummer, og et sammenhængende jordstykke, som i fællesskema anmeldes med et marknummer og en afgrødekode. Dette vurderes at være den almindelige forståelse af mark. I samme bekendtgørelse defineres fællesskema som et af Landbrugsstyrelsen udarbejdet skema med tilknyttet markkort og påkrævet dokumentation, der skal anvendes til ansøgning om støtte. Fællesskema benyttes endvidere til indberetninger af oplysninger om landbrugsbedrifter i det omfang, det fremgår af anden lovgivning.

17. Regulering af fosfor fra kunstgødning

Landbrug & Fødevarer bemærker, at antagelsen om, at udbragt kunstgødning er sket jævnt på virksomhedens arealer i § 40, stk. 4, nr. 4, indebærer, at bestemmelsen om fradrag af fosfor i kunstgødning i praksis aldrig vil få virkning, idet der ikke kan tilføres fosfor til ikke-harmoniarealer, såfremt harmoniarealerne er "fyldt op" med fosfor fra husdyrgødning. Videre bemærker Landbrug & Fødevarer, at det forekommer inkonsekvent, at eventuel fosfor udbragt i drivhuse og skove kan fradrages fuldt ud, men det kun kan fratrækkes proportionalt, hvis det udbringes på f.eks. juletræer. På denne baggrund foreslår Landbrug & Fødevarer, at antagelsen om, at kunstgødning er fordelt ensartet på hele arealet med afgrøder, som er omfattet af en gødskningsnorm, at der gives mulighed for at fratrække det pågældende areal ganget med den pågældende afgrødes fosfornorm eller på samme vis, som det foreslås indført for skove i § 40, stk. 4, nr. 3.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet er opmærksomt på, at antagelsen om at kunstgødning spredes ensartet på alle bedriftens arealer ikke altid er retvisende. Ifølge Landbrugsstyrelsen er det begrænset, hvor mange arealer der har en gødningsnorm, men ikke er harmoniarealer. Det vil typisk være forskellige ekstensive græsarealer, hvor behovet for tilførsel af handelsgødning er minimalt, og hvor det "officielle" gødningsbehov ofte kun dækkes delvist af græssende dyr.

Der kan dog være visse arealer, som f.eks. på grund af lange afstande skal holdes ude af harmoniarealet, og hvor der så i stedet skal tilføres handelsgødning og som regel i en mængde, som overstiger antagelsen om, at handelsgødningen er tilført ensartet. Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering vil den af Landbrug & Fødevarer foreslåede løsning være forbundet med en risiko for, at ikke-harmoniarealer i gødningsregnskabet som f.eks. ekstensive græsarealer angives med en fosfornorm, hvor fosfornormen i stedet anvendes til yderligere tildeling af fosfor på harmoniarealerne.

Ministeriet vil gerne arbejde videre med en løsning på dette problem, som dog kræver flere overvejelser, og hvor en løsning kræver en politisk proces og fornyet høring.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

18. Justering af definition af harmoniarealer

Til den foreslåede tilføjelse til § 40, stk. 2, om, at arealer ikke er harmoniarealer, hvis der i henhold til en arealbaseret tilskudsordning for miljøvenligt landbrug eller miljø- og klimavenligt landbrug under et af landdistriktsprogrammerne ikke må tilføres gødning eller kun må tilføres en nærmere fastlagt mængde gødning udover den gødning, dyrene afsætter på arealet, bemærker Økologisk Landsforening, at det er uklart, om arealer, der har en aftale om nedsat kvælstoftildeling under Landdistriktsprogrammet ikke kan medregnes som harmoniareal. Såfremt dette er tilfældet, anfører Økologisk Landsforening, at der er behov for en overgangsordning, så erhvervet kan nå at tilpasse deres gødningsplaner og aftaler og eventuelle tilsagn.

I forlængelse heraf foreslår Økologisk Landsforening, at vildt- og bivenlige tiltag, der etableres i marken i det omfang, det kan gøres uden, at det påvirker adgangen til at modtage grundbetaling, skal kunne medregnes til opgørelsen af bedriftens kvælstofkvote, eller at økologer, der modtager økologisk arealtilskud og dermed udbringer under nitratudirektivets grænse på 170 kg kvælstof pr. ha, bliver fritaget for kravet om at trække arealet med vildt- og bivenlige tiltag ud af beregningen af bedriftens kvælstofkvote.

Foreningen Biogasbranchen anfører, at det virker meget restriktivt, at arealer der er underlagt en gødningsrestriktion ikke kan medregnes som harmoniareal, og at arealer, der er underlagt en begrænsning i gødningstilførsel i forhold til det generelle, burde kunne indgå med det nedskrevne grundlag, og at dette er helt parallelt til det lavere harmoniareal for skove i forbindelse med udbringning af bioaske.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Som det fremgår af høringsbrevet, er arealer, der er omfattet af andre begrænsninger i tilførslen af mængden af gødning end de, der følger af en arealbaseret tilskudsordning for miljøvenligt landbrug eller miljø- og klimavenligt landbrug under et af landdistriktsprogrammerne fortsat harmoniareal, hvilket f.eks. gælder for arealer omfattet af et tilsagn om tillæg for reduceret kvælstoftilførsel i medfør af bekendtgørelse om økologisk arealtilskud. Miljø- og

Fødevareministeriet har efter høringen præciseret dette, så det nu fremgår udtrykkeligt af § 40, stk. 2.

Til forslaget fra Økologisk Landsforening om, at økologer skal kunne medregne arealet med vildt- og bivenlige tiltag i beregningen af bedriftens kvælstofkvote, skal Miljø- og Fødevareministeriet bemærke, at kvælstofkvoten ikke reguleres i husdyrgødningsbekendtgørelsen, men i gødskningsloven og gødskningsbekendtgørelsen. Videre bemærkes det, at det er et vigtigt princip i gødskningsreguleringen, at kun arealer med en afgrøde med et kvælstofbehov må medregnes ved fastsættelse af bedriftens kvælstofkvote og harmoniareal. Naturstriber i form af f.eks. vildt- og bivenlige tiltag er ikke etableret med en afgrøde og har derfor ikke en kvælstofnorm.

Til bemærkningerne fra Foreningen Biogasbranchen skal oplyses, at de omtalte græsarealer i § 40, stk. 2, typisk vil være permanent græs, der kun får tilført den mængde husdyrgødning, der er afsættes under afgræsning. Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 1, skal husdyrgødning afsat af græssende dyr ikke medregnes i gødningsregnskabet, hvis de afgræssede arealer ikke er harmoniarealer. Den husdyrgødning, der er afsat via afgræsning på græsarealerne, kan derfor fratrækkes virksomhedens produktion af husdyrgødning. Dermed kommer kvælstoffet i den husdyrgødning, der er afsat af græssende dyr, ikke til at tælle med i opgørelsen af, om virksomheden overholder harmonikravet og ikke udbringer mere end 170 kg N fra organisk gødning pr. ha harmoniareal. Dette er parallelt til, at fosfor fra kunstgødning og bioaske, der er udbragt på arealer, der ikke er harmoniarealer, kan fratrækkes i virksomhedens forbrug af fosfor i gødningsregnskabet i forbindelse med opgørelsen af virksomhedens overholdelse af sit fosforarealkrav. Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering er der således allerede den parallelitet i mellem husdyrgødningsbekendtgørelsens harmoniregler og bekendtgørelsens fosforregler, som Foreningen Biogasbranchen efterspørger.

19. Overførsel af husdyrgødning

Landbrug & Fødevarer bemærker, at det er vanskeligt at fastslå, hvornår en aftale er indgået, og foreslår på denne baggrund, at der ikke i § 38 vedrørende oplysningskrav ved overførsel af husdyrgødning sondres mellem, om aftalen om overførsel er indgået i løbet af planperioden eller ej. Landbrug & Fødevarer foreslår, at kravet skal være, at det oplyste gennemsnitsloft højst må være 1 kg højere end efter § 35, stk. 3, uanset hvornår aftalen er indgået.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer ikke, at det i praksis giver anledning til vanskeligheder at fastslå, hvornår en aftale om overførsel af husdyrgødning er indgået. Reglen om at gennemsnitsloftet højst må være 1 kg højere end det reelle er indført, fordi der i løbet af planperioden kan være usikkerhed omkring det endelige gennemsnitsloft. Denne usikkerhed er væk, når planperioden er afsluttet. Såfremt muligheden fastholdes efter planperiodens ophør vil der kunne opstå muligheder for omgåelse af reglerne, idet fosforloftet ved flere efterfølgende overførsler mellem bedrifter i princippet vil kunne opskrue fosforloftet i en større

optimeringsøvelse i forbindelse med indsendelse af de endelige gødningsregnskaber.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

20. Særlige regler for kødædende pelsdyr

Landbrug & Fødevarer og Brønderslev Kommune finder det uklart, om det efter den foreslåede justering af § 45, stk. 2, fortsat er tilladt at føre vand fra et areal, der anvendes til vask af foderrekvisitter, til en beholder til restvand omfattet af bestemmelserne i kapitel 8. Landbrug & Fødevarer foreslår, at det tydeliggøres i bestemmelsen.

Brønderslev Kommune finder det uklart, om kommunen altid skal meddele påbud, hvis der er vand mellem hallerne, og om der skal påbydes tagrender efter stk. 5, uanset at overtrædelsen efter stk. 1 ikke kan afhjælpes med tagrender, eller om kommunen kan påbyde overholdelse af stk. 1.

Brønderslev Kommune spørger, hvordan flydende husdyrgødning i praksis skal kunne opsamles fra et areal, der anvendes til rensning af brugte hvalpenet, jf. § 47, stk. 3.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Til spørgsmålet fra Landbrug & Fødevarer og Brønderslev Kommune om, hvorvidt det efter den foreslåede justering af § 45, stk. 2, fortsat er tilladt at føre vand fra et areal, der anvendes til vask af foderrekvisitter, skal Miljø- og Fødevareministeriet bekræfte, at dette er tilfældet. Husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 8 forudsætter, at restvand kan opbevares i beholdere til restvand. Hvorvidt der er tale om restvand afgøres efter definitionen heraf i § 4, nr. 19. Af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 19, litra b, fremgår det, at restvand bl.a. omfatter vand fra vask af produkter fra husdyrhold, foderrekvisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift. I det omfang den væske, der føres fra pladsen til vask af foderrekvisitter på en pelsdyrfarm, jf. § 45, stk. 2, ikke blandes med husdyrgødning og dermed efter definitionen af husdyrgødning bliver til husdyrgødning, kan væsken være restvand og opbevares som restvand. I forhold til hvordan vaskevand fra vask af hvalpenet kan opsamles kan dette foretages på flere måder. Det kan f.eks. foretages ved at vask af hvalpenet foretages i tætte beholdere, som tømmes efter vask over i en beholder for flydende husdyrgødning.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

20. Kravet om 80 pct. plantedække på undtagelsesbrug

Landbrug & Fødevarer foreslår, at "rodcikorie" udelades af ordlyden af bilag 2, nr. 2, litra a, hvis "cikorieudlæg" skal forstås bredt som hele slægten af cikorie.

Derudover bemærker Landbrug & Fødevarer, at en kommende ny undtagelse fra nitratdirektivet også bør omfatte bedrifter med får og geder.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Begrebet cikorieudlæg vil normalt ikke omfatte en afgrøde, der dyrkes i renbestand. Rodcikorie dyrkes normalt som hovedafgrøde og omfattes derfor ikke af begrebet cikorieudlæg. Miljø- og Fødevareministeriet har flyttet "rodcikorie" frem i sætningen for at undgå den fejlslutning, at rodcikorie er en undergruppe til cikorieudlæg.

Miljø- og Fødevareministeriet er opmærksomt på ønsket fra Landbrug & Fødevarer om, at en kommende ny undtagelse fra nitratdirektivet også kommer til at omfatte bedrifter med får og geder.

Der gøres opmærksom på, at ordlyden af henholdsvis bilag 2, nr. 1 og 3, er justeret efter høringen. For så vidt angår bilag 2, nr. 1, er ordlyden bragt i overensstemmelse med den foreslåede ændring i høringsbrevet, hvorfor det nu fremgår af bestemmelsen, at betingelsen om, at der skal være etableret plantedække på 80 pct. eller mere af harmoniarealet, skal være opfyldt senest ved starten af den efterfølgende planperiode den 1. august. Ordlyden af bilag 2, nr. 3, er præciseret, så det nu fremgår, at betingelsen om, at husdyrgødning ikke må udbringes i perioden den 31. august til den 1. marts på et græsareal, som pløjes i samme planperiode, skal overholdes i den efterfølgende planperiode. Dette svarer til, at det i bilag 2, nr. 5, er præciseret, at 1. marts som det tidligste tidspunkt for nedpløjning eller nedvisning af afgrøder, der overvintrer på marken, er den 1. marts i den efterfølgende planperiode.

21. Anmelderegler

Brønderslev Kommune anfører, at anmeldekravene, jf. § 42, bliver mere og mere omfattende, og at det særligt rammer dem, der bare vil have 6 ammekvæg. Kommunen spørger, om der vil blive udarbejdet et godt skema, som er nemt for husdyrproducenterne at anvende.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Anmeldereglerne er ikke blevet mere omfattende med den nye husdyrgødningsbekendtgørelse. Der er alene tale om, at eksisterende anmelderegler er samlet i bekendtgørelsens § 42. Miljø- og Fødevareministeriet har ikke aktuelle planer om at udarbejde et skema til brug for anmeldelser.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.

22. Øvrige bemærkninger

KL bemærker, at kommunerne i håndhævelsessituationer skal bruge tid på at undersøge, om håndhævelsen sker efter miljøbeskyttelsesloven eller husdyrbrugloven og efterlyser på denne baggrund, at der indføres en henvisning til den aktuelle lovparagraf i hver paragraf i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

KL bemærker, at der mangler en strafbestemmelse til overtrædelse af § 31, stk. 3.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareministeriet har forståelse for synspunktet og vil tilstræbe på sigt at få gjort håndhævelsesgrundlaget klarere.

Miljø- og Fødevareministeriet er enig med KL i, at undladelse af at give kommunalbestyrelsen meddele om, at et areal omfattet af et påbud om en erosionsforebyggende foranstaltning har skriftet bruger eller ejer, jf. § 31, stk. 3, burde være straffebelagt. Ministeriet vil rette op på dette i forbindelse med en senere bekendtgørelsesændring.

Bemærkningerne hr ikke givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastet.